

ZAKON

O POTVRĐIVANJU MEĐUNARODNOG UGOVORA O BILJNIM GENETIČKIM RESURSIMA ZA HRANU I POLJOPRIVREDU

Član 1.

Potvrđuje se Međunarodni ugovor o biljnim genetičkim resursima za hranu i poljoprivredu usvojen u novembru 2001. godine na Konferenciji Organizacije za hranu i poljoprivredu Ujedinjenih nacija – FAO u originalu na arapskom, kineskom, engleskom, francuskom, ruskom i španskom jeziku.

Član 2.

Tekst Međunarodnog ugovora o biljnim genetičkim resursima za hranu i poljoprivredu, u originalu na engleskom jeziku i u prevodu na srpski jezik, glasi:

INTERNATIONAL TREATY ON PLANT GENETIC RESOURCES FOR FOOD AND AGRICULTURE

PREAMBLE

The Contracting Parties,

Convinced of the special nature of plant genetic resources for food and agriculture, their distinctive features and problems needing distinctive solutions;

Alarmed by the continuing erosion of these resources;

Cognizant that plant genetic resources for food and agriculture are a common concern of all countries, in that all countries depend very largely on plant genetic resources for food and agriculture that originated elsewhere;

Acknowledging that the conservation, exploration, collection, characterization, evaluation and documentation of plant genetic resources for food and agriculture are essential in meeting the goals of the Rome Declaration on World Food Security and the World Food Summit Plan of Action and for sustainable agricultural development for this and future generations, and that the capacity of developing countries and countries with economies in transition to undertake such tasks needs urgently to be reinforced;

Noting that the Global Plan of Action for the Conservation and Sustainable Use of Plant Genetic Resources for Food and Agriculture is an internationally agreed framework for such activities;

Acknowledging further that plant genetic resources for food and agriculture are the raw material indispensable for crop genetic improvement, whether by means of farmers' selection, classical plant breeding or modern biotechnologies, and are essential in adapting to unpredictable environmental changes and future human needs;

Affirming that the past, present and future contributions of farmers in all regions of the world, particularly those in centres of origin and diversity, in conserving, improving and making available these resources, is the basis of Farmers' Rights;

Affirming also that the rights recognized in this Treaty to save, use, exchange and sell farm-saved seed and other propagating material, and to participate in decision-making regarding, and in the fair and equitable sharing of the benefits arising from,

the use of plant genetic resources for food and agriculture, are fundamental to the realization of Farmers' Rights, as well as the promotion of Farmers' Rights at national and international levels;

Recognizing that this Treaty and other international agreements relevant to this Treaty should be mutually supportive with a view to sustainable agriculture and food security;

Affirming that nothing in this Treaty shall be interpreted as implying in any way a change in the rights and obligations of the Contracting Parties under other international agreements;

Understanding that the above recital is not intended to create a hierarchy between this Treaty and other international agreements;

Aware that questions regarding the management of plant genetic resources for food and agriculture are at the meeting point between agriculture, the environment and commerce, and convinced that there should be synergy among these sectors;

Aware of their responsibility to past and future generations to conserve the World's diversity of plant genetic resources for food and agriculture;

Recognizing that, in the exercise of their sovereign rights over their plant genetic resources for food and agriculture, states may mutually benefit from the creation of an effective multilateral system for facilitated access to a negotiated selection of these resources and for the fair and equitable sharing of the benefits arising from their use; and

Desiring to conclude an international agreement within the framework of the Food and Agriculture Organization of the United Nations, hereinafter referred to as FAO, under Article XIV of the FAO Constitution;

Have agreed as follows:

PART I – INTRODUCTION

Article 1 – Objectives

1.1 The objectives of this Treaty are the conservation and sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture and the fair and equitable sharing of the benefits arising out of their use, in harmony with the Convention on Biological Diversity, for sustainable agriculture and food security.

1.2 These objectives will be attained by closely linking this Treaty to the Food and Agriculture Organization of the United Nations and to the Convention on Biological Diversity.

Article 2 – Use of terms

For the purpose of this Treaty, the following terms shall have the meanings hereunder assigned to them. These definitions are not intended to cover trade in commodities:

"In situ conservation" means the conservation of ecosystems and natural habitats and the maintenance and recovery of viable populations of species in their natural surroundings and, in the case of domesticated or cultivated plant species, in the surroundings where they have developed their distinctive properties.

"Ex situ conservation" means the conservation of plant genetic resources for food and agriculture outside their natural habitat.

"Plant genetic resources for food and agriculture" means any genetic material of plant origin of actual or potential value for food and agriculture.

“Genetic material” means any material of plant origin, including reproductive and vegetative propagating material, containing functional units of heredity.

“Variety” means a plant grouping, within a single botanical taxon of the lowest known rank, defined by the reproducible expression of its distinguishing and other genetic characteristics.

“*Ex situ* collection” means a collection of plant genetic resources for food and agriculture maintained outside their natural habitat.

“Centre of origin” means a geographical area where a plant species, either domesticated or wild, first developed its distinctive properties.

“Centre of crop diversity” means a geographic area containing a high level of genetic diversity for crop species in *in situ* conditions.

Article 3 – Scope

This Treaty relates to plant genetic resources for food and agriculture.

PART II - GENERAL PROVISIONS

Article 4 - General Obligations

Each Contracting Party shall ensure the conformity of its laws, regulations and procedures with its obligations as provided in this Treaty.

Article 5 – Conservation, Exploration, Collection, Characterization, Evaluation and Documentation of Plant Genetic Resources for Food and Agriculture

5.1 Each Contracting Party shall, subject to national legislation, and in cooperation with other Contracting Parties where appropriate, promote an integrated approach to the exploration, conservation and sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture and shall in particular, as appropriate:

- (a) Survey and inventory plant genetic resources for food and agriculture, taking into account the status and degree of variation in existing populations, including those that are of potential use and, as feasible, assess any threats to them;
- (b) Promote the collection of plant genetic resources for food and agriculture and relevant associated information on those plant genetic resources that are under threat or are of potential use;
- (c) Promote or support, as appropriate, farmers and local communities' efforts to manage and conserve on-farm their plant genetic resources for food and agriculture;
- (d) Promote *in situ* conservation of wild crop relatives and wild plants for food production, including in protected areas, by supporting, *inter alia*, the efforts of indigenous and local communities;
- (e) Cooperate to promote the development of an efficient and sustainable system of *ex situ* conservation, giving due attention to the need for adequate documentation, characterization, regeneration and evaluation, and promote the development and transfer of appropriate technologies for this purpose with a view to improving the sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture;
- (f) Monitor the maintenance of the viability, degree of variation, and the genetic integrity of collections of plant genetic resources for food and agriculture.

5.2 The Contracting Parties shall, as appropriate, take steps to minimize or, if possible, eliminate threats to plant genetic resources for food and agriculture.

Article 6 – Sustainable Use of Plant Genetic Resources

6.1 The Contracting Parties shall develop and maintain appropriate policy and legal measures that promote the sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture.

6.2 The sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture may include such measures as:

- (a) pursuing fair agricultural policies that promote, as appropriate, the development and maintenance of diverse farming systems that enhance the sustainable use of agricultural biological diversity and other natural resources;
- (b) strengthening research which enhances and conserves biological diversity by maximizing intra- and inter-specific variation for the benefit of farmers, especially those who generate and use their own varieties and apply ecological principles in maintaining soil fertility and in combating diseases, weeds and pests;
- (c) promoting, as appropriate, plant breeding efforts which, with the participation of farmers, particularly in developing countries, strengthen the capacity to develop varieties particularly adapted to social, economic and ecological conditions, including in marginal areas;
- (d) broadening the genetic base of crops and increasing the range of genetic diversity available to farmers;
- (e) promoting, as appropriate, the expanded use of local and locally adapted crops, varieties and underutilized species;
- (f) supporting, as appropriate, the wider use of diversity of varieties and species in on-farm management, conservation and sustainable use of crops and creating strong links to plant breeding and agricultural development in order to reduce crop vulnerability and genetic erosion, and promote increased world food production compatible with sustainable development; and
- (g) reviewing, and, as appropriate, adjusting breeding strategies and regulations concerning variety release and seed distribution.

Article 7 – National Commitments and International Cooperation

7.1 Each Contracting Party shall, as appropriate, integrate into its agriculture and rural development policies and programmes, activities referred to in Articles 5 and 6, and cooperate with other Contracting Parties, directly or through FAO and other relevant international organizations, in the conservation and sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture.

7.2 International cooperation shall, in particular, be directed to:

- (a) establishing or strengthening the capabilities of developing countries and countries with economies in transition with respect to conservation and sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture;
- (b) enhancing international activities to promote conservation, evaluation, documentation, genetic enhancement, plant breeding, seed multiplication; and sharing, providing access to, and exchanging, in conformity with Part IV, plant genetic resources for food and agriculture and appropriate information and technology;

- (c) maintaining and strengthening the institutional arrangements provided for in Part V; and
- (d) implement the funding strategy of Article 18.

Article 8 – Technical Assistance

The Contracting Parties agree to promote the provision of technical assistance to Contracting Parties, especially those that are developing countries or countries with economies in transition, either bilaterally or through the appropriate international organizations, with the objective of facilitating the implementation of this Treaty.

PART III - FARMERS' RIGHTS

Article 9 – Farmers' Rights

9.1 The Contracting Parties recognize the enormous contribution that the local and indigenous communities and farmers of all regions of the world, particularly those in the centres of origin and crop diversity, have made and will continue to make for the conservation and development of plant genetic resources which constitute the basis of food and agriculture production throughout the world.

9.2 The Contracting Parties agree that the responsibility for realizing Farmers' Rights, as they relate to plant genetic resources for food and agriculture, rests with national governments. In accordance with their needs and priorities, each Contracting Party should, as appropriate, and subject to its national legislation, take measures to protect and promote Farmers' Rights, including:

- (a) protection of traditional knowledge relevant to plant genetic resources for food and agriculture;
- (b) the right to equitably participate in sharing benefits arising from the utilization of plant genetic resources for food and agriculture; and
- (c) the right to participate in making decisions, at the national level, on matters related to the conservation and sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture.

9.3 Nothing in this Article shall be interpreted to limit any rights that farmers have to save, use, exchange and sell farm-saved seed/propagating material, subject to national law and as appropriate.

PART IV - THE MULTILATERAL SYSTEM OF ACCESS AND BENEFIT-SHARING

Article 10 – Multilateral System of Access and Benefit-sharing

10.1 In their relationships with other States, the Contracting Parties recognize the sovereign rights of States over their own plant genetic resources for food and agriculture, including that the authority to determine access to those resources rests with national governments and is subject to national legislation.

10.2 In the exercise of their sovereign rights, the Contracting Parties agree to establish a multilateral system, which is efficient, effective, and transparent, both to facilitate access to plant genetic resources for food and agriculture, and to share, in a fair and equitable way, the benefits arising from the utilization of these resources, on a complementary and mutually reinforcing basis.

Article 11 – Coverage of the Multilateral System

11.1 In furtherance of the objectives of conservation and sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture and the fair and equitable sharing of benefits arising out of their use, as stated in Article 1, the Multilateral System shall cover the plant genetic resources for food and agriculture listed in Annex I, established according to criteria of food security and interdependence.

11.2 The Multilateral System, as identified in Article 11.1, shall include all plant genetic resources for food and agriculture listed in Annex I that are under the management and control of the Contracting Parties and in the public domain. With a view to achieving the fullest possible coverage of the Multilateral System, the Contracting Parties invite all other holders of the plant genetic resources for food and agriculture listed in Annex I to include these plant genetic resources for food and agriculture in the Multilateral System.

11.3 Contracting Parties also agree to take appropriate measures to encourage natural and legal persons within their jurisdiction who hold plant genetic resources for food and agriculture listed in Annex I to include such plant genetic resources for food and agriculture in the Multilateral System.

11.4 Within two years of the entry into force of the Treaty, the Governing Body shall assess the progress in including the plant genetic resources for food and agriculture referred to in paragraph 11.3 in the Multilateral System. Following this assessment, the Governing Body shall decide whether access shall continue to be facilitated to those natural and legal persons referred to in paragraph 11.3 that have not included these plant genetic resources for food and agriculture in the Multilateral System, or take such other measures as it deems appropriate.

11.5 The Multilateral System shall also include the plant genetic resources for food and agriculture listed in Annex I and held in the *ex situ* collections of the International Agricultural Research Centres of the Consultative Group on International Agricultural Research (CGIAR), as provided in Article 15.1a, and in other international institutions, in accordance with Article 15.5.

Article 12 – Facilitated access to plant genetic resources for food and agriculture within the Multilateral System

12.1 The Contracting Parties agree that facilitated access to plant genetic resources for food and agriculture under the Multilateral System, as defined in Article 11, shall be in accordance with the provisions of this Treaty.

12.2 The Contracting Parties agree to take the necessary legal or other appropriate measures to provide such access to other Contracting Parties through the Multilateral System. To this effect, such access shall also be provided to legal and natural persons under the jurisdiction of any Contracting Party, subject to the provisions of Article 11.4.

12.3 Such access shall be provided in accordance with the conditions below:

- (a) Access shall be provided solely for the purpose of utilization and conservation for research, breeding and training for food and agriculture, provided that such purpose does not include chemical, pharmaceutical and/or other non-food/feed industrial uses. In the case of multiple-use crops (food and non-food), their importance for food security should be the determinant for their inclusion in the Multilateral System and availability for facilitated access.
- (b) Access shall be accorded expeditiously, without the need to track individual accessions and free of charge, or, when a fee is charged, it shall not exceed the minimal cost involved;

- (c) All available passport data and, subject to applicable law, any other associated available non-confidential descriptive information, shall be made available with the plant genetic resources for food and agriculture provided;
- (d) Recipients shall not claim any intellectual property or other rights that limit the facilitated access to the plant genetic resources for food and agriculture, or their genetic parts or components, in the form received from the Multilateral System;
- (e) Access to plant genetic resources for food and agriculture under development, including material being developed by farmers, shall be at the discretion of its developer, during the period of its development;
- (f) Access to plant genetic resources for food and agriculture protected by intellectual and other property rights shall be consistent with relevant international agreements, and with relevant national laws;
- (g) Plant genetic resources for food and agriculture accessed under the Multilateral System and conserved shall continue to be made available to the Multilateral System by the recipients of those plant genetic resources for food and agriculture, under the terms of this Treaty; and
- (h) Without prejudice to the other provisions under this Article, the Contracting Parties agree that access to plant genetic resources for food and agriculture found in *in situ* conditions will be provided according to national legislation or, in the absence of such legislation, in accordance with such standards as may be set by the Governing Body.

12.4 To this effect, facilitated access, in accordance with Articles 12.2 and 12.3 above, shall be provided pursuant to a standard material transfer agreement (MTA), which shall be adopted by the Governing Body and contain the provisions of Articles 12.3a, d and g, as well as the benefit-sharing provisions set forth in Article 13.2d(ii) and other relevant provisions of this Treaty, and the provision that the recipient of the plant genetic resources for food and agriculture shall require that the conditions of the MTA shall apply to the transfer of plant genetic resources for food and agriculture to another person or entity, as well as to any subsequent transfers of those plant genetic resources for food and agriculture.

12.5 Contracting Parties shall ensure that an opportunity to seek recourse is available, consistent with applicable jurisdictional requirements, under their legal systems, in case of contractual disputes arising under such MTAs, recognizing that obligations arising under such MTAs rest exclusively with the parties to those MTAs.

12.6 In emergency disaster situations, the Contracting Parties agree to provide facilitated access to appropriate plant genetic resources for food and agriculture in the Multilateral System for the purpose of contributing to the re-establishment of agricultural systems, in cooperation with disaster relief co-ordinators.

Article 13 - Benefit-sharing in the Multilateral System

13.1 The Contracting Parties recognize that facilitated access to plant genetic resources for food and agriculture which are included in the Multilateral System constitutes itself a major benefit of the Multilateral System and agree that benefits accruing therefrom shall be shared fairly and equitably in accordance with the provisions of this Article.

13.2 The Contracting Parties agree that benefits arising from the use, including commercial, of plant genetic resources for food and agriculture under the Multilateral System shall be shared fairly and equitably through the following mechanisms: the exchange of information, access to and transfer of technology, capacity-building, and

the sharing of the benefits arising from commercialization, taking into account the priority activity areas in the rolling Global Plan of Action, under the guidance of the Governing Body:

(a) Exchange of information:

The Contracting Parties agree to make available information which shall, *inter alia*, encompass catalogues and inventories, information on technologies, results of technical, scientific and socio-economic research, including characterization, evaluation and utilization, regarding those plant genetic resources for food and agriculture under the Multilateral System. Such information shall be made available, where non-confidential, subject to applicable law and in accordance with national capabilities. Such information shall be made available to all Contracting Parties to this Treaty through the information system, provided for in Article 17.

(b) Access to and transfer of technology

(i) The Contracting Parties undertake to provide and/or facilitate access to technologies for the conservation, characterization, evaluation and use of plant genetic resources for food and agriculture which are under the Multilateral System. Recognizing that some technologies can only be transferred through genetic material, the Contracting Parties shall provide and/or facilitate access to such technologies and genetic material which is under the Multilateral System and to improved varieties and genetic material developed through the use of plant genetic resources for food and agriculture under the Multilateral System, in conformity with the provisions of Article 12. Access to these technologies, improved varieties and genetic material shall be provided and/or facilitated, while respecting applicable property rights and access laws, and in accordance with national capabilities.

(ii) Access to and transfer of technology to countries, especially to developing countries and countries with economies in transition, shall be carried out through a set of measures, such as the establishment and maintenance of, and participation in, crop-based thematic groups on utilization of plant genetic resources for food and agriculture, all types of partnership in research and development and in commercial joint ventures relating to the material received, human resource development, and effective access to research facilities.

(iii) Access to and transfer of technology as referred to in (i) and (ii) above, including that protected by intellectual property rights, to developing countries that are Contracting Parties, in particular least developed countries, and countries with economies in transition, shall be provided and/or facilitated under fair and most favourable terms, in particular in the case of technologies for use in conservation as well as technologies for the benefit of farmers in developing countries, especially in least developed countries, and countries with economies in transition, including on concessional and preferential terms where mutually agreed, *inter alia*, through partnerships in research and development under the Multilateral System. Such access and transfer shall be provided on terms which recognize and are consistent with the adequate and effective protection of intellectual property rights.

(c) Capacity-building

Taking into account the needs of developing countries and countries with economies in transition, as expressed through the priority they accord to

building capacity in plant genetic resources for food and agriculture in their plans and programmes, when in place, in respect of those plant genetic resources for food and agriculture covered by the Multilateral System, the Contracting Parties agree to give priority to (i) establishing and/or strengthening programmes for scientific and technical education and training in conservation and sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture, (ii) developing and strengthening facilities for conservation and sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture, in particular in developing countries, and countries with economies in transition, and (iii) carrying out scientific research preferably, and where possible, in developing countries and countries with economies in transition, in cooperation with institutions of such countries, and developing capacity for such research in fields where they are needed.

(d) Sharing of monetary and other benefits of commercialization

- (i) The Contracting Parties agree, under the Multilateral System, to take measures in order to achieve commercial benefit-sharing, through the involvement of the private and public sectors in activities identified under this Article, through partnerships and collaboration, including with the private sector in developing countries and countries with economies in transition, in research and technology development;
- (ii) The Contracting Parties agree that the standard Material Transfer Agreement referred to in Article 12.4 shall include a requirement that a recipient who commercializes a product that is a plant genetic resource for food and agriculture and that incorporates material accessed from the Multilateral System, shall pay to the mechanism referred to in Article 19.3f, an equitable share of the benefits arising from the commercialization of that product, except whenever such a product is available without restriction to others for further research and breeding, in which case the recipient who commercializes shall be encouraged to make such payment.

The Governing Body shall, at its first meeting, determine the level, form and manner of the payment, in line with commercial practice. The Governing Body may decide to establish different levels of payment for various categories of recipients who commercialize such products; it may also decide on the need to exempt from such payments small farmers in developing countries and in countries with economies in transition. The Governing Body may, from time to time, review the levels of payment with a view to achieving fair and equitable sharing of benefits, and it may also assess, within a period of five years from the entry into force of this Treaty, whether the mandatory payment requirement in the MTA shall apply also in cases where such commercialized products are available without restriction to others for further research and breeding.

13.3 The Contracting Parties agree that benefits arising from the use of plant genetic resources for food and agriculture that are shared under the Multilateral System should flow primarily, directly and indirectly, to farmers in all countries, especially in developing countries, and countries with economies in transition, who conserve and sustainably utilize plant genetic resources for food and agriculture.

13.4 The Governing Body shall, at its first meeting, consider relevant policy and criteria for specific assistance under the agreed funding strategy established under Article 18 for the conservation of plant genetic resources for food and agriculture in developing countries, and countries with economies in transition whose contribution

to the diversity of plant genetic resources for food and agriculture in the Multilateral System is significant and/or which have special needs.

13.5 The Contracting Parties recognize that the ability to fully implement the Global Plan of Action, in particular of developing countries and countries with economies in transition, will depend largely upon the effective implementation of this Article and of the funding strategy as provided in Article 18.

13.6 The Contracting Parties shall consider modalities of a strategy of voluntary benefit-sharing contributions whereby Food Processing Industries that benefit from plant genetic resources for food and agriculture shall contribute to the Multilateral System.

PART V - SUPPORTING COMPONENTS

Article 14 – Global Plan of Action

Recognizing that the rolling Global Plan of Action for the Conservation and Sustainable Use of Plant Genetic Resources for Food and Agriculture is important to this Treaty, Contracting Parties should promote its effective implementation, including through national actions and, as appropriate, international cooperation to provide a coherent framework, *inter alia*, for capacity-building, technology transfer and exchange of information, taking into account the provisions of Article 13.

Article 15 - Ex Situ Collections of Plant Genetic Resources for Food and Agriculture held by the International Agricultural Research Centres of the Consultative Group on International Agricultural Research and other International Institutions

15.1 The Contracting Parties recognize the importance to this Treaty of the *ex situ* collections of plant genetic resources for food and agriculture held in trust by the International Agricultural Research Centres (IARCs) of the Consultative Group on International Agricultural Research (CGIAR). The Contracting Parties call upon the IARCs to sign agreements with the Governing Body with regard to such *ex situ* collections, in accordance with the following terms and conditions:

- (a) Plant genetic resources for food and agriculture listed in Annex I of this Treaty and held by the IARCs shall be made available in accordance with the provisions set out in Part IV of this Treaty.
- (b) Plant genetic resources for food and agriculture other than those listed in Annex I of this Treaty and collected before its entry into force that are held by IARCs shall be made available in accordance with the provisions of the MTA currently in use pursuant to agreements between the IARCs and the FAO. This MTA shall be amended by the Governing Body no later than its second regular session, in consultation with the IARCs, in accordance with the relevant provisions of this Treaty, especially Articles 12 and 13, and under the following conditions:
 - (i) The IARCs shall periodically inform the Governing Body about the MTAs entered into, according to a schedule to be established by the Governing Body;
 - (ii) The Contracting Parties in whose territory the plant genetic resources for food and agriculture were collected from *in situ* conditions shall be provided with samples of such plant genetic resources for food and agriculture on demand, without any MTA;
 - (iii) Benefits arising under the above MTA that accrue to the mechanism mentioned in Article 19.3f shall be applied, in particular, to the

conservation and sustainable use of the plant genetic resources for food and agriculture in question, particularly in national and regional programmes in developing countries and countries with economies in transition, especially in centres of diversity and the least developed countries; and

- (iv) The IARCs shall take appropriate measures, in accordance with their capacity, to maintain effective compliance with the conditions of the MTAs, and shall promptly inform the Governing Body of cases of non-compliance.
- (c) IARCs recognize the authority of the Governing Body to provide policy guidance relating to *ex situ* collections held by them and subject to the provisions of this Treaty.
- (d) The scientific and technical facilities in which such *ex situ* collections are conserved shall remain under the authority of the IARCs, which undertake to manage and administer these *ex situ* collections in accordance with internationally accepted standards, in particular the Genebank Standards as endorsed by the FAO Commission on Genetic Resources for Food and Agriculture.
- (e) Upon request by an IARC, the Secretary shall endeavour to provide appropriate technical support.
- (f) The Secretary shall have, at any time, right of access to the facilities, as well as right to inspect all activities performed therein directly related to the conservation and exchange of the material covered by this Article.
- (g) If the orderly maintenance of these *ex situ* collections held by IARCs is impeded or threatened by whatever event, including *force majeure*, the Secretary, with the approval of the host country, shall assist in its evacuation or transfer, to the extent possible.

15.2 The Contracting Parties agree to provide facilitated access to plant genetic resources for food and agriculture in Annex I under the Multilateral System to IARCs of the CGIAR that have signed agreements with the Governing Body in accordance with this Treaty. Such Centres shall be included in a list held by the Secretary to be made available to the Contracting Parties on request.

15.3 The material other than that listed in Annex I, which is received and conserved by IARCs after the coming into force of this Treaty, shall be available for access on terms consistent with those mutually agreed between the IARCs that receive the material and the country of origin of such resources or the country that has acquired those resources in accordance with the Convention on Biological Diversity or other applicable law.

15.4 The Contracting Parties are encouraged to provide IARCs that have signed agreements with the Governing Body with access, on mutually agreed terms, to plant genetic resources for food and agriculture not listed in Annex I that are important to the programmes and activities of the IARCs.

15.5 The Governing Body will also seek to establish agreements for the purposes stated in this Article with other relevant international institutions.

Article 16 – International Plant Genetic Resources Networks

16.1 Existing cooperation in international plant genetic resources for food and agriculture networks will be encouraged or developed on the basis of existing

arrangements and consistent with the terms of this Treaty, so as to achieve as complete coverage as possible of plant genetic resources for food and agriculture.

16.2 The Contracting Parties will encourage, as appropriate, all relevant institutions, including governmental, private, non-governmental, research, breeding and other institutions, to participate in the international networks.

Article 17 – The Global Information System on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture

17.1 The Contracting Parties shall cooperate to develop and strengthen a global information system to facilitate the exchange of information, based on existing information systems, on scientific, technical and environmental matters related to plant genetic resources for food and agriculture, with the expectation that such exchange of information will contribute to the sharing of benefits by making information on plant genetic resources for food and agriculture available to all Contracting Parties. In developing the Global Information System, cooperation will be sought with the Clearing House Mechanism of the Convention on Biological Diversity.

17.2 Based on notification by the Contracting Parties, early warning should be provided about hazards that threaten the efficient maintenance of plant genetic resources for food and agriculture, with a view to safeguarding the material.

17.3 The Contracting Parties shall cooperate with the Commission on Genetic Resources for Food and Agriculture of the FAO in its periodic reassessment of the state of the world's plant genetic resources for food and agriculture in order to facilitate the updating of the rolling Global Plan of Action referred to in Article 14.

PART VI - FINANCIAL PROVISIONS

Article 18 – Financial Resources

18.1 The Contracting Parties undertake to implement a funding strategy for the implementation of this Treaty in accordance with the provisions of this Article.

18.2 The objectives of the funding strategy shall be to enhance the availability, transparency, efficiency and effectiveness of the provision of financial resources to implement activities under this Treaty.

18.3 In order to mobilize funding for priority activities, plans and programmes, in particular in developing countries and countries with economies in transition, and taking the Global Plan of Action into account, the Governing Body shall periodically establish a target for such funding.

18.4 Pursuant to this funding strategy:

(a) The Contracting Parties shall take the necessary and appropriate measures within the Governing Bodies of relevant international mechanisms, funds and bodies to ensure due priority and attention to the effective allocation of predictable and agreed resources for the implementation of plans and programmes under this Treaty.

(b) The extent to which Contracting Parties that are developing countries and Contracting Parties with economies in transition will effectively implement their commitments under this Treaty will depend on the effective allocation, particularly by the developed country Parties, of the resources referred to in this Article. Contracting Parties that are developing countries and Contracting Parties with economies in transition will accord due priority in their own plans and programmes to building capacity in plant genetic resources for food and agriculture.

(c) The Contracting Parties that are developed countries also provide, and Contracting Parties that are developing countries and Contracting Parties with economies in transition avail themselves of, financial resources for the implementation of this Treaty through bilateral and regional and multilateral channels. Such channels shall include the mechanism referred to in Article 19.3f.

(d) Each Contracting Party agrees to undertake, and provide financial resources for national activities for the conservation and sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture in accordance with its national capabilities and financial resources. The financial resources provided shall not be used to ends inconsistent with this Treaty, in particular in areas related to international trade in commodities. ;

(e) The Contracting Parties agree that the financial benefits arising from Article 13.2d are part of the funding strategy.

(f) Voluntary contributions may also be provided by Contracting Parties, the private sector, taking into account the provisions of Article 13, non-governmental organisations and other sources. The Contracting Parties agree that the Governing Body shall consider modalities of a strategy to promote such contributions;

18.5 The Contracting Parties agree that priority will be given to the implementation of agreed plans and programmes for farmers in developing countries, especially in least developed countries, and in countries with economies in transition, who conserve and sustainably utilize plant genetic resources for food and agriculture.

PART VII - INSTITUTIONAL PROVISIONS

Article 19 – Governing Body

19.1 A Governing Body for this Treaty is hereby established, composed of all Contracting Parties.

19.2 All decisions of the Governing Body shall be taken by consensus unless by consensus another method of arriving at a decision on certain measures is reached, except that consensus shall always be required in relation to Articles 23 and 24.

19.3 The functions of the Governing Body shall be to promote the full implementation of this Treaty, keeping in view its objectives, and, in particular, to:

- (a) provide policy direction and guidance to monitor, and adopt such recommendations as necessary for the implementation of this Treaty and, in particular, for the operation of the Multilateral System;
- (b) adopt plans and programmes for the implementation of this Treaty;
- (c) adopt, at its first session, and periodically review the funding strategy for the implementation of this Treaty, in accordance with the provisions of Article 18;
- (d) adopt the budget of this Treaty;
- (e) consider and establish subject to the availability of necessary funds such subsidiary bodies as may be necessary, and their respective mandates and composition;
- (f) establish, as needed, an appropriate mechanism, such as a Trust Account, for receiving and utilizing financial resources that will accrue to it for purposes of implementing this Treaty;
- (g) establish and maintain cooperation with other relevant international organizations and treaty bodies, including in particular the Conference of the

Parties to the Convention on Biological Diversity, on matters covered by this Treaty, including their participation in the funding strategy;

- (h) consider and adopt, as required, amendments to this Treaty, in accordance with the provisions of Article 23;
- (i) consider and adopt, as required, amendments to annexes to this Treaty, in accordance with the provisions of Article 24;
- (j) consider modalities of a strategy to encourage voluntary contributions, in particular, with reference to Articles 13 and 18;
- (k) perform such other functions as may be necessary for the fulfilment of the objectives of this Treaty;
- (l) take note of relevant decisions of the Conference of the Parties to the Convention on Biological Diversity and other relevant international organizations and treaty bodies;
- (m) inform, as appropriate, the Conference of the Parties to the Convention on Biological Diversity and other relevant international organizations and treaty bodies of matters regarding the implementation of this Treaty; and
- (n) approve the terms of agreements with the IARCs and other international institutions under Article 15, and review and amend the MTA in Article 15.

19.4 Subject to Article 19.6, each Contracting Party shall have one vote and may be represented at sessions of the Governing Body by a single delegate who may be accompanied by an alternate, and by experts and advisers. Alternates, experts and advisers may take part in the proceedings of the Governing Body but may not vote, except in the case of their being duly authorized to substitute for the delegate.

19.5 The United Nations, its specialized agencies and the International Atomic Energy Agency, as well as any State not a Contracting Party to this Treaty, may be represented as observers at sessions of the Governing Body. Any other body or agency, whether governmental or non-governmental, qualified in fields relating to conservation and sustainable use of plant genetic resources for food and agriculture, which has informed the Secretary of its wish to be represented as an observer at a session of the Governing Body, may be admitted unless at least one third of the Contracting Parties present object. The admission and participation of observers shall be subject to the Rules of Procedure adopted by the Governing Body.

19.6 A Member Organization of FAO that is a Contracting Party and the member states of that Member Organization that are Contracting Parties shall exercise their membership rights and fulfil their membership obligations in accordance, *mutatis mutandis*, with the Constitution and General Rules of FAO.

19.7 The Governing Body shall adopt and amend, as required, its own Rules of Procedure and financial rules which shall not be inconsistent with this Treaty.

19.8 The presence of delegates representing a majority of the Contracting Parties shall be necessary to constitute a quorum at any session of the Governing Body.

19.9 The Governing Body shall hold regular sessions at least once every two years. These sessions should, as far as possible, be held back-to-back with the regular sessions of the Commission on Genetic Resources for Food and Agriculture.

19.10 Special Sessions of the Governing Body shall be held at such other times as may be deemed necessary by the Governing Body, or at the written request of any Contracting Party, provided that this request is supported by at least one third of the Contracting Parties.

19.11 The Governing Body shall elect its Chairperson and Vice-Chairpersons (collectively referred to as “the Bureau”), in conformity with its Rules of Procedure.

Article 20 – Secretary

20.1 The Secretary of the Governing Body shall be appointed by the Director-General of FAO, with the approval of the Governing Body. The Secretary shall be assisted by such staff as may be required.

20.2 The Secretary shall perform the following functions:

- (a) arrange for and provide administrative support for sessions of the Governing Body and for any subsidiary bodies as may be established;
- (b) assist the Governing Body in carrying out its functions, including the performance of specific tasks that the Governing Body may decide to assign to it;
- (c) report on its activities to the Governing Body.

20.3 The Secretary shall communicate to all Contracting Parties and to the Director-General:

- (a) decisions of the Governing Body within sixty days of adoption;
- (b) information received from Contracting Parties in accordance with the provisions of this Treaty.

20.4 The Secretary shall provide documentation in the six languages of the United Nations for sessions of the Governing Body.

20.5 The Secretary shall cooperate with other organizations and treaty bodies, including in particular the Secretariat of the Convention on Biological Diversity, in achieving the objectives of this Treaty.

Article 21 – Compliance

The Governing Body shall, at its first meeting, consider and approve cooperative and effective procedures and operational mechanisms to promote compliance with the provisions of this Treaty and to address issues of non-compliance. These procedures and mechanisms shall include monitoring, and offering advice or assistance, including legal advice or legal assistance, when needed, in particular to developing countries and countries with economies in transition.

Article 22 – Settlement of Disputes

22.1 In the event of a dispute between Contracting Parties concerning the interpretation or application of this Treaty, the parties concerned shall seek solutions by negotiation.

22.2 If the parties concerned cannot reach agreement by negotiation, they may jointly seek the good offices of, or request mediation by, a third party.

22.3 When ratifying, accepting, approving or acceding to this Treaty, or at any time thereafter, a Contracting Party may declare in writing to the Depositary that for a dispute not resolved in accordance with Article 22.1 or Article 22.2 above, it accepts one or both of the following means of dispute settlement as compulsory:

- (a) Arbitration in accordance with the procedure laid down in Part 1 of Annex II to this Treaty;
- (b) Submission of the dispute to the International Court of Justice.

22.4 If the parties to the dispute have not, in accordance with Article 22.3 above, accepted the same or any procedure, the dispute shall be submitted to conciliation in accordance with Part 2 of Annex II to this Treaty unless the parties otherwise agree.

Article 23 – Amendments of the Treaty

23.1 Amendments to this Treaty may be proposed by any Contracting Party.

23.2 Amendments to this Treaty shall be adopted at a session of the Governing Body. The text of any proposed amendment shall be communicated to Contracting Parties by the Secretary at least six months before the session at which it is proposed for adoption.

23.3 All amendments to this Treaty shall only be made by consensus of the Contracting Parties present at the session of the Governing Body.

23.4 Any amendment adopted by the Governing Body shall come into force among Contracting Parties having ratified, accepted or approved it on the ninetieth day after the deposit of instruments of ratification, acceptance or approval by two-thirds of the Contracting Parties. Thereafter the amendment shall enter into force for any other Contracting Party on the ninetieth day after that Contracting Party deposits its instrument of ratification, acceptance or approval of the amendment.

23.5 For the purpose of this Article, an instrument deposited by a Member Organization of FAO shall not be counted as additional to those deposited by member states of such an organization.

Article 24 – Annexes

24.1 The annexes to this Treaty shall form an integral part of this Treaty and a reference to this Treaty shall constitute at the same time a reference to any annexes thereto.

24.2 The provisions of Article 23 regarding amendments to this Treaty shall apply to the amendment of annexes.

Article 25 – Signature

This Treaty shall be open for signature at the FAO from 3 November 2001 to 4 November 2002 by all Members of FAO and any States that are not Members of FAO but are Members of the United Nations, or any of its specialized agencies or of the International Atomic Energy Agency.

Article 26 – Ratification, Acceptance or Approval

This Treaty shall be subject to ratification, acceptance or approval by the Members and non-Members of FAO referred to in Article 25. Instruments of ratification, acceptance, or approval shall be deposited with the Depositary.

Article 27 – Accession

This Treaty shall be open for accession by all Members of FAO and any States that are not Members of FAO but are Members of the United Nations, or any of its specialized agencies or of the International Atomic Energy Agency from the date on which the Treaty is closed for signature. Instruments of accession shall be deposited with the Depositary.

Article 28 – Entry into force

28.1 Subject to the provisions of Article 29.2, this Treaty shall enter into force on the ninetieth day after the deposit of the fortieth instrument of ratification, acceptance,

approval or accession, provided that at least twenty instruments of ratification, acceptance, approval or accession have been deposited by Members of FAO.

28.2 For each Member of FAO and any State that is not a Member of FAO but is a Member of the United Nations, or any of its specialized agencies or of the International Atomic Energy Agency that ratifies, accepts, approves or accedes to this Treaty after the deposit, in accordance with Article 28.1, of the fortieth instrument of ratification, acceptance, approval or accession, the Treaty shall enter into force on the ninetieth day following the deposit of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

Article 29 – Member Organizations of FAO

29.1 When a Member Organization of FAO deposits an instrument of ratification, acceptance, approval or accession for this Treaty, the Member Organization shall, in accordance with the provisions of Article II.7 of the FAO Constitution, notify any change regarding its distribution of competence to its declaration of competence submitted under Article II.5 of the FAO Constitution as may be necessary in light of its acceptance of this Treaty. Any Contracting Party to this Treaty may, at any time, request a Member Organization of FAO that is a Contracting Party to this Treaty to provide information as to which, as between the Member Organization and its member states, is responsible for the implementation of any particular matter covered by this Treaty. The Member Organization shall provide this information within a reasonable time.

29.2 Instruments of ratification, acceptance, approval, accession or withdrawal, deposited by a Member Organization of FAO, shall not be counted as additional to those deposited by its Member States.

Article 30 – Reservations

No reservations may be made to this Treaty.

Article 31 – Non-Parties

The Contracting Parties shall encourage any Member of FAO or other State, not a Contracting Party to this Treaty, to accept this Treaty.

Article 32 – Withdrawals

32.1 Any Contracting Party may at any time after two years from the date on which this Treaty has entered into force for it, notify the Depositary in writing of its withdrawal from this Treaty. The Depositary shall at once inform all Contracting Parties.

32.2 Withdrawal shall take effect one year from the date of receipt of the notification.

Article 33 – Termination

33.1 This Treaty shall be automatically terminated if and when, as the result of withdrawals, the number of Contracting Parties drops below forty, unless the remaining Contracting Parties unanimously decide otherwise.

33.2 The Depositary shall inform all remaining Contracting Parties when the number of Contracting Parties has dropped to forty.

33.3 In the event of termination the disposition of assets shall be governed by the financial rules to be adopted by the Governing Body.

Article 34 – Depositary

The Director-General of FAO shall be the Depositary of this Treaty.

Article 35 – Authentic Texts

The Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts of this Treaty are equally authentic.

ANNEX I

LIST OF CROPS COVERED UNDER THE MULTILATERAL SYSTEM

Food crops

Crop	Genus	Observations
Breadfruit	<i>Artocarpus</i>	Breadfruit only.
Asparagus	<i>Asparagus</i>	
Oat	<i>Avena</i>	
Beet	<i>Beta</i>	
Brassica complex	<i>Brassica</i> et al.	Genera included are: <i>Brassica</i> , <i>Armoracia</i> , <i>Barbarea</i> , <i>Camelina</i> , <i>Crambe</i> , <i>Diploaxis</i> , <i>Eruca</i> , <i>Isatis</i> , <i>Lepidium</i> , <i>Raphanobrassica</i> , <i>Raphanus</i> , <i>Rorippa</i> , and <i>Sinapis</i> . This comprises oilseed and vegetable crops such as cabbage, rapeseed, mustard, cress, rocket, radish, and turnip. The species <i>Lepidium meyenii</i> (maca) is excluded.
Pigeon Pea	<i>Cajanus</i>	
Chickpea	<i>Cicer</i>	
Citrus	<i>Citrus</i>	Genera <i>Poncirus</i> and <i>Fortunella</i> are included as root stock.
Coconut	<i>Cocos</i>	
Major aroids	<i>Colocasia</i> , <i>Xanthosoma</i>	Major aroids include taro, cocoyam, dasheen and tannia.
Carrot	<i>Daucus</i>	
Yams	<i>Dioscorea</i>	
Finger Millet	<i>Eleusine</i>	
Strawberry	<i>Fragaria</i>	
Sunflower	<i>Helianthus</i>	
Barley	<i>Hordeum</i>	
Sweet Potato	<i>Ipomoea</i>	
Grass pea	<i>Lathyrus</i>	
Lentil	<i>Lens</i>	
Apple	<i>Malus</i>	
Cassava	<i>Manihot</i>	<i>Manihot esculenta</i> only.
Banana / Plantain	<i>Musa</i>	Except <i>Musa textilis</i> .
Rice	<i>Oryza</i>	
Pearl Millet	<i>Pennisetum</i>	
Beans	<i>Phaseolus</i>	Except <i>Phaseolus polyanthus</i> .
Pea	<i>Pisum</i>	
Rye	<i>Secale</i>	
Potato	<i>Solanum</i>	Section <i>tuberosa</i> included, except <i>Solanum phureja</i> .

Eggplant	<i>Solanum</i>	Section melongena included.
Sorghum	<i>Sorghum</i>	
Triticale	<i>Triticosecale</i>	
Wheat	<i>Triticum</i> et al.	Including <i>Agropyron</i> , <i>Elymus</i> , and <i>Secale</i> .
Faba Bean / Vetch	<i>Vicia</i>	
Cowpea et al.	<i>Vigna</i>	
Maize	<i>Zea</i>	Excluding <i>Zea perennis</i> , <i>Zea diploperennis</i> , and <i>Zea luxurians</i> .

Forages

Genera	Species
LEGUME FORAGES	
<i>Astragalus</i>	<i>chinensis, cicer, arenarius</i>
<i>Canavalia</i>	<i>ensiformis</i>
<i>Coronilla</i>	<i>varia</i>
<i>Hedysarum</i>	<i>coronarium</i>
<i>Lathyrus</i>	<i>cicera, ciliolatus, hirsutus, ochrus, odoratus, sativus</i>
<i>Lespedeza</i>	<i>cuneata, striata, stipulacea</i>
<i>Lotus</i>	<i>corniculatus, subbiflorus, uliginosus</i>
<i>Lupinus</i>	<i>albus, angustifolius, luteus</i>
<i>Medicago</i>	<i>arborea, falcata, sativa, scutellata, rigidula, truncatula</i>
<i>Melilotus</i>	<i>albus, officinalis</i>
<i>Onobrychis</i>	<i>viciifolia</i>
<i>Ornithopus</i>	<i>sativus</i>
<i>Prosopis</i>	<i>affinis, alba, chilensis, nigra, pallida</i>
<i>Pueraria</i>	<i>phaseoloides</i>
<i>Trifolium</i>	<i>alexandrinum, alpestre, ambiguum, angustifolium, arvense, agrocicerum, hybridum, incarnatum, pratense, repens, resupinatum, rueppellianum, semipilosum, subterraneum, vesiculosum</i>
GRASS FORAGES	
<i>Andropogon</i>	<i>gayanus</i>
<i>Agropyron</i>	<i>cristatum, desertorum</i>
<i>Agrostis</i>	<i>stolonifera, tenuis</i>
<i>Alopecurus</i>	<i>pratensis</i>
<i>Arrhenatherum</i>	<i>elatius</i>
<i>Dactylis</i>	<i>glomerata</i>
<i>Festuca</i>	<i>arundinacea, gigantea, heterophylla, ovina, pratensis, rubra</i>
<i>Lolium</i>	<i>hybridum, multiflorum, perenne, rigidum, temulentum</i>
<i>Phalaris</i>	<i>aquatica, arundinacea</i>
<i>Phleum</i>	<i>pratense</i>
<i>Poa</i>	<i>alpina, annua, pratensis</i>
<i>Tripsacum</i>	<i>laxum</i>
OTHER FORAGES	
<i>Atriplex</i>	<i>halimus, nummularia</i>
<i>Salsola</i>	<i>vermiculata</i>

ANNEX II

Part 1

ARBITRATION

Article 1

The claimant party shall notify the Secretary that the parties to the dispute are referring it to arbitration pursuant to Article 22. The notification shall state the subject-matter of arbitration and include, in particular, the articles of this Treaty, the interpretation or application of which are at issue. If the parties to the dispute do not agree on the subject matter of the dispute before the President of the tribunal is designated, the arbitral tribunal shall determine the subject matter. The Secretary shall forward the information thus received to all Contracting Parties to this Treaty.

Article 2

1. In disputes between two parties to the dispute, the arbitral tribunal shall consist of three members. Each of the parties to the dispute shall appoint an arbitrator and the two arbitrators so appointed shall designate by common agreement the third arbitrator who shall be the President of the tribunal. The latter shall not be a national of one of the parties to the dispute, nor have his or her usual place of residence in the territory of one of these parties to the dispute, nor be employed by any of them, nor have dealt with the case in any other capacity.

2. In disputes between more than two Contracting Parties, parties to the dispute with the same interest shall appoint one arbitrator jointly by agreement.

3. Any vacancy shall be filled in the manner prescribed for the initial appointment.

Article 3

1. If the President of the arbitral tribunal has not been designated within two months of the appointment of the second arbitrator, the Director-General of FAO shall, at the request of a party to the dispute, designate the President within a further two-month period.

2. If one of the parties to the dispute does not appoint an arbitrator within two months of receipt of the request, the other party may inform the Director-General of FAO who shall make the designation within a further two-month period.

Article 4

The arbitral tribunal shall render its decisions in accordance with the provisions of this Treaty and international law.

Article 5

Unless the parties to the dispute otherwise agree, the arbitral tribunal shall determine its own rules of procedure.

Article 6

The arbitral tribunal may, at the request of one of the parties to the dispute, recommend essential interim measures of protection.

Article 7

The parties to the dispute shall facilitate the work of the arbitral tribunal and, in particular, using all means at their disposal, shall:

- (a) Provide it with all relevant documents, information and facilities; and
- (b) Enable it, when necessary, to call witnesses or experts and receive their evidence.

Article 8

The parties to the dispute and the arbitrators are under an obligation to protect the confidentiality of any information they receive in confidence during the proceedings of the arbitral tribunal.

Article 9

Unless the arbitral tribunal determines otherwise because of the particular circumstances of the case, the costs of the tribunal shall be borne by the parties to the dispute in equal shares. The tribunal shall keep a record of all its costs, and shall furnish a final statement thereof to the parties to the dispute.

Article 10

Any Contracting Party that has an interest of a legal nature in the subject-matter of the dispute which may be affected by the decision in the case, may intervene in the proceedings with the consent of the tribunal.

Article 11

The tribunal may hear and determine counterclaims arising directly out of the subject-matter of the dispute.

Article 12

Decisions both on procedure and substance of the arbitral tribunal shall be taken by a majority vote of its members.

Article 13

If one of the parties to the dispute does not appear before the arbitral tribunal or fails to defend its case, the other party may request the tribunal to continue the proceedings and to make its award. Absence of a party to the dispute or a failure of a party to the dispute to defend its case shall not constitute a bar to the proceedings. Before rendering its final decision, the arbitral tribunal must satisfy itself that the claim is well founded in fact and law.

Article 14

The tribunal shall render its final decision within five months of the date on which it is fully constituted unless it finds it necessary to extend the time-limit for a period which should not exceed five more months.

Article 15

The final decision of the arbitral tribunal shall be confined to the subject-matter of the dispute and shall state the reasons on which it is based. It shall contain the names of the members who have participated and the date of the final decision. Any member of the tribunal may attach a separate or dissenting opinion to the final decision.

Article 16

The award shall be binding on the parties to the dispute. It shall be without appeal unless the parties to the dispute have agreed in advance to an appellate procedure.

Article 17

Any controversy which may arise between the parties to the dispute as regards the interpretation or manner of implementation of the final decision may be submitted by either party to the dispute for decision to the arbitral tribunal which rendered it.

Part 2

CONCILIATION

Article 1

A conciliation commission shall be created upon the request of one of the parties to the dispute. The commission shall, unless the parties to the dispute otherwise agree, be composed of five members, two appointed by each party concerned and a President chosen jointly by those members.

Article 2

In disputes between more than two Contracting Parties, parties to the dispute with the same interest shall appoint their members of the commission jointly by agreement. Where two or more parties to the dispute have separate interests or there is a disagreement as to whether they are of the same interest, they shall appoint their members separately.

Article 3

If any appointments by the parties to the dispute are not made within two months of the date of the request to create a conciliation commission, the Director-General of FAO shall, if asked to do so by the party to the dispute that made the request, make those appointments within a further two-month period.

Article 4

If a President of the conciliation commission has not been chosen within two months of the last of the members of the commission being appointed, the Director-General of FAO shall, if asked to do so by a party to the dispute, designate a President within a further two-month period.

Article 5

The conciliation commission shall take its decisions by majority vote of its members. It shall, unless the parties to the dispute otherwise agree, determine its own procedure. It shall render a proposal for resolution of the dispute, which the parties shall consider in good faith.

Article 6

A disagreement as to whether the conciliation commission has competence shall be decided by the commission.

MEĐUNARODNI UGOVOR O BILJNIM GENETIČKIM RESURSIMA ZA HRANU I POLJOPRIVREDU

PREAMBULA

Ugovorne strane,

Uverene u posebnu prirodu biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu, njihove osobene karakteristike i probleme koji nameću posebna rešenja;

Uznemirene zbog kontinuirane erozije tih resursa;

Svesne da su biljni genetički resursi za hranu i poljoprivredu zajednička briga svih zemalja, s obzirom da sve zemlje u velikoj meri zavise od biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu koji vode poreklo iz neke druge zemlje;

Potvrđujući da su: očuvanje, istraživanje, kolekcionisanje, karakterizacija, evaluacija i dokumentacija biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu ključni za ostvarivanje ciljeva Rimske deklaracije o svetskoj sigurnosti hrane i Plana akcije Svetskog samita o hrani i za održivi poljoprivredni razvoj ove i budućih generacija, i da hitno treba ojačati kapacitet zemalja u razvoju i zemalja sa privredom u tranziciji za preduzimanje takvih zadataka;

Konstatujući da Globalni plan akcije za očuvanje i održivo korišćenje biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu predstavlja međunarodno dogovoren okvir za takve aktivnosti;

Priznajući nadalje da su biljni genetički resursi za hranu i poljoprivredu sirovina koja je neophodna za genetičko poboljšanje useva, bilo putem odabira od strane poljoprivrednih proizvođača, bilo klasičnim oplemenjivanjem bilja ili modernim biotehnologijama, i da su od suštinskog značaja za prilagođavanje na nepredvidive promene životne sredine i buduće ljudske potrebe;

Potvrđujući da su raniji, sadašnji i budući doprinosi poljoprivrednih proizvođača očuvanju, poboljšanju i dostupnosti tih resursa, u svim regionima sveta, a posebno u centrima porekla i raznovrsnosti, osnov prava poljoprivrednih proizvođača;

Takođe, potvrđujući da su prava priznata ovim Ugovorom da se sačuva, koristi, razmenjuje i prodaje „seme sa tavana“ i drugi propagacioni materijal, i učestvuje u odlučivanju o pravednoj i jednakoj raspodeli koristi koje proizilaze iz korišćenja biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu, od fundamentalnog značaja za realizaciju prava poljoprivrednih proizvođača, kao i za unapređenje prava poljoprivrednih proizvođača na nacionalnom i međunarodnom nivou;

Uočavajući da ovaj Ugovor i drugi međunarodni sporazumi relevantni za ovaj Ugovor, treba da se međusobno dopunjuju u funkciji održive poljoprivrede i sigurnosti hrane;

Potvrđujući da se ništa u ovom Ugovoru neće tumačiti tako da na bilo koji način podrazumeva promenu u pravima i obavezama Ugovornih strana po drugim međunarodnim sporazumima;

Smatrajući da gomji navodi nemaju za cilj da stvore hijerarhijski odnos između ovog Ugovora i drugih međunarodnih sporazuma;

Svesne da pitanja koja se odnose na upravljanje biljnim genetičkim resursima za hranu i poljoprivredu predstavljaju dodirnu tačku između poljoprivrede, životne sredine i trgovine i ubeđene da treba da postoji sinergija između tih sektora;

Svesne svoje odgovornosti prema prethodnim i budućim generacijama da se očuva svetska raznovrsnost biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu;

Uviđajući da bi državama, u ostvarivanju suverenih prava nad svojim biljnim genetičkim resursima za hranu i poljoprivredu, moglo biti korisno stvaranje efikasnog multilateralnog sistema za olakšan pristup delu ovih resursa koji bi bio utvrđen pregovorima, kao i za pravednu i jednaku raspodelu koristi koje proističu iz njihovog korišćenja; i

U želji da zaključe međunarodni sporazum u okviru Organizacije za hranu i poljoprivredu Ujedinjenih nacija, u daljem tekstu FAO, po čl. XIV Statuta FAO;

Dogovorile su se o sledećem:

DEO I - UVOD

Član 1. - Ciljevi

1.1. Ciljevi ovog Ugovora su očuvanje i održivo korišćenje biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu, pravedna i jednaka raspodela koristi koja proizilazi iz njihovog korišćenja, u skladu sa Konvencijom o biološkoj raznovrsnosti, za održivu poljoprivredu i sigurnost hrane.

1.2. Ovi ciljevi će se ostvariti tesnim povezivanjem ovog Ugovora sa Organizacijom za hranu i poljoprivredu Ujedinjenih nacija i sa Konvencijom o biološkoj raznovrsnosti.

Član 2. - Korišćenje izraza

U svrhu ovog Ugovora, sledeći izrazi imaće značenja koja im ovde budu data. Ove definicije nemaju za cilj da obuhvate trgovinu robama:

„*In situ* očuvanje” označava očuvanje ekosistema i prirodnih staništa, održavanje i obnovu za život sposobnih populacija biljnih vrsta u svojim prirodnim okruženjima, kao i u slučaju odomaćenih ili gajenih biljnih vrsta u okruženjima gde su razvile svoje prepoznatljive osobine.

„*Ex situ* očuvanje” označava očuvanje biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu van svog prirodnog staništa.

„Biljni genetički resursi za hranu i poljoprivredu” označava bilo koji genetički materijal biljnog porekla stvarne ili potencijalne vrednosti za hranu i poljoprivredu.

„Genetički materijal” označava bilo koji materijal biljnog porekla, uključujući reproduktivni i vegetativni propagacioni materijal, koji sadrži funkcionalne jedinice nasleđa.

„Sorta” označava grupu biljaka koja pripada istoj taksonomskoj jedinici najnižeg ranga, a koja se pri reprodukciji karakteriše ponovljivošću svojih fenotipskih osobina i drugih genetičkih karakteristika.

„*Ex situ* kolekcija” označava kolekciju biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu održavanih van svog prirodnog staništa.

„Centar porekla” označava geografsko područje na kom je biljna vrsta, bilo gajena ili samonikla, po prvi put razvila svoje prepoznatljive osobine.

„Centar diverziteta useva” označava geografsko područje koje sadrži visok nivo genetičke raznovrsnosti određene vrste useva u *in situ* uslovima.

Član 3. - Delokrug

Ovaj Ugovor odnosi se na biljne genetičke resurse za hranu i poljoprivredu.

DEO II - OPŠTE ODREDBE

Član 4. - Opšte obaveze

Svaka Ugovorna strana osigurava usklađenost svojih zakona, propisa i procedura sa obavezama predviđenim ovim Ugovorom.

Član 5. - Očuvanje, istraživanje, kolekcionisanje, karakterizacija, evaluacija i dokumentacija biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu

5.1. Svaka Ugovorna strana će u zavisnosti od domaćeg zakonodavstva, i u saradnji sa drugim Ugovornim stranama tamo gde to odgovara, promovisati integrisani pristup istraživanju, očuvanju i održivom korišćenju biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu, a već prema pogodnosti:

- (a) Uraditi pregled i popis biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu, uzimajući u obzir status i stepen variranja kod postojećih populacija, uključujući one koje imaju potencijalnu vrednost za korišćenje i ukoliko je izvodljivo, proceniti potencijalne pretnje po njih;
- (b) Promovisati kolekcionisanje biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu i relevantnih srodnih informacija o onim biljnim i genetičkim resursima koji su ugroženi ili se potencijalno mogu koristiti;
- (c) Promovisati ili podržavati nastojanja poljoprivrednih proizvođača i lokalnih zajednica u upravljanju i očuvanju biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu na poljoprivrednim gazdinstvima;
- (d) Promovisati *in situ* očuvanje divljih srodnika useva i samonikle biljke za proizvodnju hrane, uključujući zaštićena područja, podržavanjem napora domicilne i lokalne zajednice;
- (e) Sarađivati u cilju promovisanja razvoja efikasnog i održivog sistema *ex situ* očuvanja, posvećujući posebnu pažnju potrebi za adekvatnom dokumentacijom, karakterizacijom, regeneracijom i evaluacijom; promovisući razvoj i transfer odgovarajućih tehnologija, sa ciljem poboljšanja održivog korišćenja biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu;
- (f) Pratiti očuvanje životne sposobnosti, stepena varijacije i genetički integritet kolekcija biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu.

5.2. Ugovorne strane će prema pogodnosti, preduzeti korake da smanje ili ako je moguće, uklone pretnje po biljne genetičke resurse za hranu i poljoprivredu.

Član 6. - Održivo korišćenje biljnih genetičkih resursa

6.1. Ugovorne strane će razviti i sprovesti odgovarajuće mere politike i pravne mere kojima se promoviše održivo korišćenje biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu.

6.2. Održivo korišćenje biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu može da uključi mere kao što su:

- (a) vođenje pravične poljoprivredne politike koja promoviše, prema pogodnosti, razvoj i održavanje različitih poljoprivrednih sistema, koji unapređuju održivo korišćenje poljoprivredne biološke raznovrsnosti i drugih prirodnih resursa;

- (b) jačanje istraživačkog rada koji unapređuje očuvanje biološke raznovrsnosti povećavanjem varijacija unutar vrste i između vrsta, a u korist poljoprivrednih proizvođača; posebno onih koji stvaraju i koriste vlastite sorte i primenjuju ekološke principe u održavanju plodnosti zemljišta i borbi protiv bolesti, korova i štetočina;
- (c) promovisanje, već prema pogodnosti, napora u oplemenjivanju bilja, uz učešće poljoprivrednih proizvođača, posebno u zemljama u razvoju uključujući i marginalna područja, koja ojačavaju kapacitete za stvaranje sorti posebno prilagođenih socijalnim, ekonomskim i ekološkim uslovima;
- (d) proširenje genetičke osnove useva i povećanje raspona genetičke raznovrsnosti dostupne poljoprivrednim proizvođačima;
- (e) promovisanje, već prema pogodnosti, šire upotrebe lokalnih i lokalno prilagođenih useva, sorti i nedovoljno korišćenih vrsta;
- (f) podržavanje, tamo gde je to odgovarajuće, šire upotrebe raznovrsnosti sorti i vrsta za upravljanje, očuvanje i održivo korišćenje useva na poljoprivrednim gazdinstvima i stvaranje jakih veza sa oplemenjivanjem bilja i poljoprivrednim razvojem kako bi se smanjila ranjivost useva i njihova genetička erozija, kao i promovisanje povećanja svetske proizvodnje hrane u skladu sa održivim razvojem; i
- (g) razmatranje, i tamo gde je to odgovarajuće, prilagođavanje strategija oplemenjivanja i propisa koji se odnose na priznavanje sorti i distribuciju semena.

Član 7. - Nacionalne obaveze i međunarodna saradnja

7.1. Svaka Ugovorna strana će, prema pogodnosti, integrisati u svoje politike i programe poljoprivrednog i ruralnog razvoja, aktivnosti navedene u čl. 5. i 6. i saradivati sa drugim Ugovornim stranama, neposredno ili preko FAO i drugih relevantnih međunarodnih organizacija, na očuvanju i održivom korišćenju biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu.

7.2. Međunarodna saradnja će naročito biti usmerena na:

- (a) stvaranje ili jačanje kapaciteta zemalja u razvoju i zemalja sa privredom u tranziciji u pogledu očuvanja i održivog korišćenja biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu;
- (b) jačanje međunarodnih aktivnosti u promovisanju očuvanja, evaluacije, dokumentacije, genetičkog jačanja, oplemenjivanja bilja, umnožavanja semena; i podele, omogućavanjem pristupa i razmene, u skladu sa Delom IV, biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu i odgovarajućih informacija i tehnologije;
- (c) održavanje i jačanje institucionalnih rešenja predviđenih u Delu V; i
- (d) sprovođenje strategije finansiranja iz člana 18.

Član 8. - Tehnička pomoć

Ugovorne strane su saglasne da će promovisati pružanje tehničke pomoći drugim Ugovornim stranama, naročito zemljama u razvoju ili zemljama sa privredom u tranziciji, bilo bilateralno ili preko odgovarajućih međunarodnih organizacija, sa ciljem obezbeđivanja lakšeg sprovođenja ovog Ugovora.

DEO III - PRAVA POLJOPRIVREDNIH PROIZVOĐAČA

Član 9. - Prava poljoprivrednih proizvođača

9.1. Ugovorne strane uviđaju veliki doprinos lokalnih i domicilnih zajednica i poljoprivrednih proizvođača iz svih delova sveta, posebno onih u centrima porekla i raznovrsnosti useva, koji su radili i nastaviće da rade na očuvanju i razvoju biljnih genetičkih resursa, a koji čine osnovu prehrabene i poljoprivredne proizvodnje širom sveta.

9.2. Ugovorne strane su saglasne da je odgovornost za realizaciju prava poljoprivrednih proizvođača koji se odnose na biljne genetičke resurse za hranu i poljoprivredu na nacionalnim vladama. U skladu sa njihovim potrebama i prioritetima svaka Ugovorna strana treba da, već prema pogodnosti, u skladu sa svojim nacionalnim zakonodavstvom, preduzme mere da zaštiti i promoviše prava poljoprivrednih proizvođača, uključujući:

- (a) zaštitu tradicionalnog znanja relevantnog za biljne genetičke resurse za hranu i poljoprivredu;
- (b) pravo na ravnopravno učešće u raspodeli koristi koje proističu iz korišćenja biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu; i
- (c) pravo na učešće u donošenju odluka, na nacionalnom nivou, po pitanjima koja se odnose na očuvanje i održivo korišćenje biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu.

9.3. Ništa u ovom članu neće biti tumačeno kao ograničavanje bilo kog prava poljoprivrednih proizvođača da sačuvaju, koriste, razmenjuju i prodaju „seme sa tavana“/sadni materijal u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom i tamo gde je to odgovarajuće.

DEO IV - MULTILATERALNI SISTEM PRISTUPA I UČEŠĆA U RASPODELI KORISTI

Član 10. - Multilateralni sistem pristupa i učešća u raspodeli koristi

10.1. U odnosima sa drugim državama, Ugovorne strane priznaju suverena prava država u odnosu na njihove vlastite biljne genetičke resurse za hranu i poljoprivredu, uključujući i to da ovlašćenja za određivanje pristupa tim resursima imaju nacionalne vlade u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom.

10.2. U ostvarivanju svojih suverenih prava, Ugovorne strane su saglasne da će uspostaviti Multilateralni sistem koji je efikasan, delotvoran i transparentan, kako bi se olakšao pristup biljnim genetičkim resursima za hranu i poljoprivredu, tako i radi zajedničkog učešća u raspodeli koristi na pravedan i jednak način koje proističu iz korišćenja tih resursa, i to na način da se međusobno dopunjuju i potpomažu.

Član 11. – Obuhvat Multilateralnog sistema

11.1. Radi unapređenja ciljeva očuvanja i održivog korišćenja biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu, kao i pravednog i jednakog učešća u raspodeli koristi koje proizilaze iz njihovog korišćenja, kako je navedeno u članu 1. Multilateralni sistem će obuhvatiti biljne genetičke resurse za hranu i poljoprivredu navedene u Aneksu I, ustanovljenom u skladu sa kriterijumima sigurnosti hrane i međuzavisnosti.

11.2. Multilateralni sistem, određen članom 11.1, obuhvatiće sve biljne genetičke resurse za hranu i poljoprivredu navedene u Aneksu I, koji su pod upravom i

kontrolom Ugovornih strana i u domenu javnog sektora. Kako bi Multilateralni sistem imao najširi mogući obuhvat, Ugovorne strane pozivaju sve druge imaoce biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu navedenih u Aneksu I, da uključe te biljne genetičke resurse za hranu i poljoprivredu u Multilateralni sistem.

11.3. Ugovorne strane takođe su saglasne da preduzmu odgovarajuće mere kako bi podstakle fizička i pravna lica u okvirima njihovih nadležnosti, a koja imaju biljne genetičke resurse za hranu i poljoprivredu navedene u Aneksu I, da uključe takve biljne genetičke resurse za hranu i poljoprivredu u Multilateralni sistem.

11.4. U roku od dve godine od stupanja na snagu Ugovora, Upravljačko telo će oceniti ostvareni napredak u uključivanju biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu pomenutih u stavu 11.3. u Multilateralni sistem. Na osnovu te ocene, Upravljačko telo će odlučiti da li će pristup i dalje biti olakšan onim fizičkim i pravnim licima pomenutim u stavu 11.3. koja nisu uključila te biljne genetičke resurse za hranu i poljoprivredu u Multilateralni sistem, ili će preduzeti neke druge mere koje smatra primerenim.

11.5. Multilateralni sistem takođe će uključiti biljne genetičke resurse za hranu i poljoprivredu navedene u Aneksu I koji se čuvaju u *ex situ* kolekcijama Međunarodnih centara za poljoprivredna istraživanja Konsultativne grupe za međunarodna poljoprivredna istraživanja (*Consultative Group on International Agricultural Research-CGIAR*), kao što je predviđeno članom 15.1.(a), i kod drugih međunarodnih institucija, u skladu sa članom 15.5.

Član 12. - Olakšan pristup genetičkim resursima za hranu i poljoprivredu u okviru Multilateralnog sistema

12.1. Ugovorne strane su saglasne da olakšan pristup biljnim genetičkim resursima za hranu i poljoprivredu u okviru Multilateralnog sistema, kao što je definisano članom 11. treba da bude u skladu sa odredbama ovog Ugovora.

12.2. Ugovorne strane su saglasne da preduzmu neophodne pravne ili druge odgovarajuće mere kako bi obezbedile takav pristup drugim Ugovornim stranama preko Multilateralnog sistema. U tu svrhu, takav pristup biće takođe obezbeđen pravnim i fizičkim licima koja su pod jurisdikcijom bilo koje Ugovorne strane, u skladu sa članom 11.4.

12.3. Takav pristup biće obezbeđen u skladu sa dole navedenim uslovima:

- (a) Pristup će biti obezbeđen samo u svrhu korišćenja i očuvanja za potrebe istraživanja, oplemenjivanja i obuka za hranu i poljoprivredu, pod uslovom da takva svrha ne uključuje hemijske, farmaceutske i/ili druge industrijske upotrebe koje nisu namenjene proizvodnji hrane i hraniva. U slučaju useva višestruke namene (prehrambene i neprehrambene), njihov značaj za sigurnost hrane i raspoloživost za olakšani pristup treba da bude odlučujući za njihovo uključivanje u Multilateralni sistem;
- (b) Pristup će biti odobran hitno, bez potrebe evidentiranja pojedinačnih uzoraka i besplatno, ili kada se naplaćuje naknada, ona neće biti veća od minimalnih troškova koji nastaju;
- (c) Svi dostupni pasoški podaci i, zavisno od važećeg zakona, sve druge pripadajuće, raspoložive, nepoverljive, deskriptivne informacije biće stavljene na raspolaganje zajedno sa biljnim genetičkim resursima za hranu i poljoprivredu koji se dostavljaju;
- (d) Primaoci ne smeju polagati pravo ni na kakvu intelektualnu svojinu ili druga prava koja ograničavaju olakšan pristup tim biljnim genetičkim resursima za

hranu i poljoprivredu, niti njihovim genetičkim delovima ili komponentama, u obliku u kojem su primljeni iz Multilateralnog sistema;

- (e) Pristup biljnim genetičkim resursima za hranu i poljoprivredu koji su u razvoju, uključujući materijal koji razvijaju poljoprivrednici, biće zavisen od dozvole onoga ko ga razvija, tokom perioda tog razvoja;
- (f) Pristup biljnim genetičkim resursima za hranu i poljoprivredu koji su zaštićeni pravom intelektualne i druge svojine, biće u skladu sa relevantnim međunarodnim ugovorima i nacionalnim zakonima;
- (g) Primaoci koji su primili i čuvaju biljne genetičke resurse za hranu i poljoprivredu iz Multilateralnog sistema osiguraće da ti biljni genetički resursi za hranu i poljoprivredu budu i dalje dostupni Multilateralnom sistemu u skladu sa uslovima ovog Ugovora; i
- (h) Ne dovodeći u pitanje druge odredbe ovog člana, Ugovorne strane su saglasne da se pristupanje biljnim genetičkim resursima za hranu i poljoprivredu, koji se nalaze u *in situ* uslovima obezbedi u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom ili, u odsustvu takvog zakonodavstva, u skladu sa standardima koje može da odredi Upravljačko telo.

12.4. U ovu svrhu, olakšani pristup, u skladu sa gore navedenim čl. 12.2. i 12.3. biće osiguran shodno standardnom Sporazumu o transferu materijala (*standard Material Transfer Agreement – MTA*), koji će usvojiti Upravljačko telo i koji će sadržati odredbe člana 12.3. (a), (d) i (g), kao i odredbe o učestvovanju u podeli koristi navedene u članu 13.2. (d) (ii) i drugim relevantnim odredbama ovog Ugovora, kao i odredbu da će primalac biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu zahtevati da se uslovi Sporazuma o transferu materijala primenjuju na transfer biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu nekom drugom licu ili ustanovi, kao i na sve dalje transfere tih biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu.

12.5. Ugovorne strane će obezbediti mogućnost traženja pravne pomoći, saglasno primenjivim uslovima u pogledu nadležnosti, u okviru svojih pravnih sistema, u slučaju ugovornih sporova, koji proisteknu u okviru takvih Sporazuma o transferu materijala, priznajući da obaveze koje proističu iz takvih sporazuma imaju isključivo strane u tim sporazumima.

12.6. U okolnostima vanrednih situacija i elementarnih nepogoda ugovorne strane su saglasne da obezbede olakšani pristup odgovarajućim biljnim genetičkim resursima za hranu i poljoprivredu u okviru Multilateralnog sistema sa ciljem da daju doprinos ponovnom uspostavljanju poljoprivrednih sistema, u saradnji sa koordinatorima za pomoć u slučaju nepogode.

Član 13. - Učešće u raspodeli koristi u Multilateralnom sistemu

13.1. Ugovorne strane uviđaju da olakšani pristup biljnim genetičkim resursima za hranu i poljoprivredu koji su uključeni u Multilateralni sistem predstavlja, sam po sebi, glavnu prednost Multilateralnog sistema i saglasne su da koristi koje iz toga proisteknu treba da se raspodele pravedno i jednako u skladu sa odredbama ovog člana.

13.2. Ugovorne strane su saglasne da koristi koje proisteknu iz korišćenja, uključujući i komercijalne, biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu u okviru Multilateralnog sistema, treba da se raspodele pravedno i jednako pomoću sledećih mehanizama: razmena informacija, pristup i transfer tehnologije, izgradnja kapaciteta i zajedničko učešće u raspodeli koristi koja proistekne iz komercijalizacije, vodeći

računa o područjima prioritetnih oblasti u tekućem Globalnom planu akcije, uz usmeravanje Upravljačkog tela:

(a) Razmena informacija:

Ugovorne strane pristaju da stave na raspolaganje informacije koje će, između ostalog, obuhvatiti kataloge i inventare, informacije o tehnologijama, rezultate tehničkih, naučnih i socioekonomskih istraživanja, uključujući karakterizaciju, evaluaciju i korišćenje, u pogledu tih biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu u Multilateralnom sistemu. Takve informacije biće stavljene na raspolaganje, u slučajevima kada nisu poverljive, podložno pozitivnom pravu i u skladu sa nacionalnim kapacitetima. Takve informacije biće stavljene na raspolaganje svim ugovornim stranama ovog ugovora preko informacionog sistema, kao što je predviđeno članom 17.

(b) Pristup i transfer tehnologije

- (i) Ugovorne strane će obezbediti i/ili olakšati pristup tehnologijama za čuvanje, karakterizaciju, evalaciju i korišćenje biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu koji su u okviru Multilateralnog sistema. Uviđajući da neke tehnologije mogu da se transferišu samo preko genetičkog materijala, Ugovorne strane će obezbediti i/ili olakšati pristup: takvim tehnologijama i genetičkom materijalu koji je u okviru Multilateralnog sistema i poboljšanim sortama i genetičkom materijalu koji je razvijen kroz sistem korišćenja biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu u okviru Multilateralnog sistema, u skladu sa odredbama člana 12. Pristup tim tehnologijama, poboljšanim sortama i genetičkom materijalu biće obezbeđen i/ili olakšan, uz poštovanje primenljivih imovinskih prava i zakona o pristupu, a u skladu sa nacionalnim mogućnostima.
- (ii) Pristup i transfer tehnologije zemljama, posebno zemljama u razvoju i zemljama sa privredom u tranziciji, biće realizovan kroz niz mera, kao što su formiranje, održavanje i učešće u radu po tematskim grupama za pojedine useve o korišćenju biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu, svih vrsta partnerskih veza u istraživanjima i razvoju, i u zajedničkim komercijalnim ulaganjima koja se odnose na primljen materijal, osposobljavanje kadrova i efikasan pristup istraživačkim institucijama.
- (iii) Pristup i transfer tehnologije kao što je pomenuto u gornjim stavovima (i) i (ii), uključujući onaj koji je zaštićen pravima intelektualne svojine, u zemlje u razvoju koje su Ugovorne strane, posebno najmanje razvijene zemlje i zemlje sa privredom u tranziciji, biće obezbeđen i/ili olakšan pod pravičnim i veoma povoljnim uslovima, posebno u slučaju tehnologija za korišćenje u čuvanju kao i tehnologija u korist poljoprivrednih proizvođača u zemljama u razvoju, posebno u najmanje razvijenim zemljama i zemljama sa privredom u tranziciji, uključujući ustupke i preferencijalne uslove tamo gde to bude obostrano dogovoreno, između ostalog, kroz partnerstva u istraživanju i razvoju u okviru Multilateralnog sistema. Takav pristup i transfer biće obezbeđen pod uslovima koji priznaju i u skladu su sa odgovarajućom i delotvornom zaštitom prava intelektualne svojine.

(c) Izgradnja kapaciteta

Uzimajući u obzir potrebe zemalja u razvoju i zemalja sa privredom u tranziciji, kao što je izraženo kroz prioritet izgradnje kapaciteta u pogledu biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu, u svojim planovima i programima ukoliko postoje, u pogledu tih biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu obuhvaćenih Multilateralnim sistemom, Ugovorne strane pristaju da daju prioritet: (i) utvrđivanju i/ili jačanju programa za naučno i stručno obrazovanje i obuku iz oblasti očuvanja i održivog

korišćenja biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu, (ii) razvijanju i jačanju kapaciteta za čuvanje i održivo korišćenje biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu, posebno u zemljama u razvoju i zemljama sa privredom u tranziciji i (iii) obavljanju naučno-istraživačkog rada u prvom redu, i gde je to moguće, u zemljama u razvoju i zemljama za privredom u tranziciji, u saradnji sa institucijama takvih zemalja i izgradnji kapaciteta za takva istraživanja u oblastima u kojima su potrebna.

(d) Raspodela monetarnih i drugih koristi od komercijalizacije

- (i) Ugovorne strane su saglasne da, u okviru Multilateralnog sistema, preuzmu mere radi postizanja komercijalne raspodele koristi, kroz uključivanje privatnog i javnog sektora u aktivnosti utvrđene shodno ovom članu, kroz partnerstva i saradnju, uključujući i privatni sektor zemalja u razvoju i zemalja sa privredom u tranziciji, u istraživanju i razvoju tehnologije;
- (ii) Ugovorne strane su saglasne da standardni Sporazum o transferu materijala pomenut u članu 12.4. treba da uključi zahtev da primalac koji komercijalizuje neki proizvod koji je biljni genetički resurs za hranu i poljoprivredu i uključuje materijal kome je pristup obezbeđen preko Multilateralnog sistema, plati mehanizmu pomenutom u članu 19.3. (f) jednak udeo u koristima koje proističu iz komercijalizacije tog proizvoda, osim u slučaju kada je takav proizvod dostupan bez ograničenja drugima za dalje istraživanje i oplemenjivanje u kom slučaju će se primalac koji vrši komercijalizaciju ohrabriti da izvrši takvo plaćanje.

Upravljačko telo će, na svom prvom sastanku, odrediti nivo, oblik i način plaćanja, u skladu sa komercijalnom praksom. Upravljačko telo može odlučiti da utvrdi različite nivoe plaćanja za razne kategorije primalaca koji komercijalizuju takve proizvode; takođe može odlučiti o potrebi izuzimanja iz takvih plaćanja male poljoprivredne proizvođače u zemljama u razvoju i u zemljama sa privredom u tranziciji. Upravljačko telo može, s vremena na vreme, da preispita nivoe plaćanja u cilju ostvarenja pravednog i jednakog učešća u raspodeli koristi i takođe može da oceni, u roku od pet godina od stupanja na snagu ovog Ugovora, da li zahtev u pogledu obaveznog plaćanja po Sporazumu o transferu materijala treba da se primenjuje i na slučajeve kada su tako komercijalizovani proizvodi dostupni bez ograničenja drugima za dalja istraživanja i oplemenjivanje.

13.3. Ugovorne strane su saglasne da koristi koje će proisteći iz korišćenja biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu, a koje se budu delile u okviru Multilateralnog sistema treba da idu prvenstveno, neposredno i posredno, poljoprivrednim proizvođačima u svim zemljama, posebno u zemljama u razvoju i zemljama sa privredom u tranziciji koji čuvaju i održivo koriste biljne genetičke resurse za hranu i poljoprivredu.

13.4. Upravljačko telo će, na svom prvom sastanku, razmotriti relevantnu politiku i kriterijume za posebnu pomoć u okviru dogovorene strategije finansiranja utvrđene članom 18. za očuvanje biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu u zemljama u razvoju i zemljama sa privredom u tranziciji čiji je doprinos različitosti biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu u Multilateralnom sistemu značajan i/ili koje imaju posebne potrebe.

13.5. Ugovorne strane uviđaju da će sposobnost da se potpuno sprovede Globalni plan akcije, a posebno u zemljama u razvoju i zemljama sa privredom u tranziciji, u velikoj meri zavisiti od efikasnog sprovođenja ovog člana i strategije finansiranja kao što je predviđeno članom 18.

13.6. Ugovorne strane će razmotriti modalitete strategije dobrovoljnih priloga za zajedničko učešće u raspodeli koristi u smislu da prehrambeno prerađivačke industrije koje koriste biljne genetičke resurse za hranu i poljoprivredu treba da daju svoj doprinos Multilateralnom sistemu.

V - KOMPONENTE PODRŠKE

Član 14. - Globalni plan akcije

Uviđajući da je tekući Globalni plan akcije za očuvanje i održivo korišćenje biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu bitan za ovaj Ugovor, Ugovorne strane treba da promovišu njegovo uspešno sprovođenje, i to, između ostalog, i preko nacionalnih akcija i, tamo gde je to odgovarajuće, međunarodne saradnje na obezbeđivanju konkrentnog okvira, između ostalog, za izgradnju kapaciteta, transfer tehnologije i razmenu informacija, vodeći računa o odredbama člana 13.

Član 15. - *Ex situ* kolekcije biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu koje čuvaju Međunarodni centri za poljoprivredna istraživanja Konsultativne grupe za međunarodna poljoprivredna istraživanja i druge međunarodne institucije

15.1. Ugovorne strane uviđaju značaj za ovaj Ugovor *ex situ* kolekcija biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu, koje kao poverenici čuvaju Međunarodni centri za poljoprivredna istraživanja (*IARCs*) Konsultativne grupe za međunarodna poljoprivredna istraživanja (*CGIAR*). Ugovorne strane pozivaju Međunarodne centre za poljoprivredna istraživanja da potpišu sporazume sa Upravljačkim telom u pogledu takvih *ex situ* kolekcija, a u skladu sa sledećim uslovima i odredbama:

- (a) Biljni genetički resursi za hranu i poljoprivredu navedeni u Aneksu I ovog Ugovora, koje čuvaju Međunarodni centri za poljoprivredna istraživanja, stavljaju se na raspolaganje u skladu sa odredbama navedenim u Delu IV ovog Ugovora.
- (b) Biljni genetički resursi za hranu i poljoprivredu, osim onih koji su navedeni u Aneksu I ovog Ugovora i prikupljeni pre njegovog stupanja na snagu, a koje čuvaju Međunarodni centri za poljoprivredna istraživanja, biće stavljeni na raspolaganje u skladu sa odredbama Sporazuma o razmeni materijala koji se trenutno koristi shodno sporazumima između Međunarodnih centara za poljoprivredna istraživanja i Organizacije za hranu i poljoprivredu Ujedinjenih nacija. Ovaj Sporazum o transferu materijala Upravljačko telo izmeniće i dopuniće najkasnije na svom drugom redovnom zasedanju, u konsultaciji sa Međunarodnim centrima za poljoprivredna istraživanja, u skladu sa relevantnim odredbama ovog Ugovora, posebno čl. 12. i 13. i pod sledećim uslovima:
 - (i) Međunarodni centri za poljoprivredna istraživanja će periodično obavestavati Upravljačko telo o Sporazumima o transferu materijala koje budu sklapali, prema rasporedu koji će utvrditi Upravljačko telo;
 - (ii) Ugovorne strane na čijoj teritoriji su prikupljeni biljni genetički resursi za hranu i poljoprivredu iz *in situ* uslova dobiće uzorke takvih biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu na zahtev, bez ikakvog Sporazuma o transferu materijala;
 - (iii) Koristi koje proisteknu u okviru gore navedenog Sporazuma o transferu materijala, a koje budu ostvarene u korist mehanizma pomenutog u članu 19.3. (f) upotrebljavaće se, konkretno, za očuvanje i održivo korišćenje biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu o kojima je reč, posebno u nacionalnim i regionalnim programima u zemljama u razvoju i zemljama sa privredom u tranziciji, posebno u centrima raznovrsnosti i u najmanje razvijenim zemljama; i
 - (iv) Međunarodni centri za poljoprivredna istraživanja preduzeće odgovarajuće mere, u skladu sa svojim mogućnostima, da obezbede efikasno poštovanje uslova iz Sporazuma o transferu materijala, i bez odlaganja će obavestiti Upravljačko telo o svakom slučaju nepoštovanja.
- (c) Međunarodni centri za poljoprivredna istraživanja priznaju ingerenciju Upravljačkog tela da daje smernice politike koje se odnose na *ex situ* kolekcije koje čuvaju, a u zavisnosti od odredaba ovog Ugovora.
- (d) Naučni i tehnički kapaciteti u kojima se takve *ex situ* kolekcije čuvaju ostaće pod ingerencijom Međunarodnih centara za poljoprivredna istraživanja koji će upravljati tim *ex situ* kolekcijama u skladu sa međunarodno prihvaćenim standardima, posebno sa Standardima za banku gena kao što je odobrila

Komisija Organizacije za hranu i poljoprivredu za genetičke resurse za hranu i poljoprivredu.

- (e) Na zahtev Međunarodnih centara za poljoprivredna istraživanja, Sekretar će nastojati da obezbedi odgovarajuću tehničku podršku.
- (f) Sekretar će, u bilo kom trenutku, imati pravo pristupa kapacitetima, kao i pravo da izvrši inspekciju svih aktivnosti koje su tamo obavljene neposredno vezano za očuvanje i razmenu materijala koji je obuhvaćen ovim članom.
- (g) Ukoliko redovno održavanje ovih *ex situ* kolekcija koje čuvaju Međunarodni centri za poljoprivredna istraživanja bude ometeno ili ugroženo bilo kojim događajem, uključujući višu silu, Sekretar će, uz odobrenje zemlje domaćina, pomagati u njihovoj evakuaciji ili transferu, u meri u kojoj je to moguće.

15.2. Ugovorne strane su saglasne da obezbede olakšani pristup biljnim genetičkim resursima za hranu i poljoprivredu iz Aneksa I u okviru Multilateralnog sistema Međunarodnim centrima za poljoprivredna istraživanja Konsultativne grupe za međunarodna poljoprivredna istraživanja koji su potpisali sporazum sa Upravljačkim telom u skladu sa ovim Ugovorom. Takvi Centri biće uključeni u spisak koji čuva Sekretar, a koji će se staviti na raspolaganje Ugovornim stranama na njihov zahtev.

15.3. Materijal osim onog koji je naveden u Aneksu I, a koji Međunarodni centri za poljoprivredna istraživanja budu dobili i čuvali nakon stupanja na snagu ovog Ugovora, biće dostupan za pristup pod uslovima koji su saglasni sa onim koji su međusobno dogovoreni između Međunarodnih centara za poljoprivredna istraživanja koji dobijaju materijal i zemlje porekla takvih resursa ili zemlje koja je dobila takve resurse u skladu sa Konvencijom o biološkoj raznovrsnosti ili drugim primenjivim zakonom.

15.4. Ugovorne strane se ohrabruju da za Međunarodne centre za poljoprivredna istraživanja koji su potpisali sporazume s Upravljačkim telom obezbede pristup, pod uzajamno dogovorenim uslovima, biljnim genetičkim resursima za hranu i poljoprivredu koji nisu navedeni u Aneksu I, a važni su za programe i aktivnosti Međunarodnih centara za poljoprivredna istraživanja.

15.5. Upravljačko telo nastojeće isto tako da sklopi sporazume u svrhe navedene u ovom članu sa drugim relevantnim međunarodnim institucijama.

Član 16. - Međunarodne mreže za biljne genetičke resurse

16.1. Postojeća saradnja u međunarodnim mrežama za biljne genetičke resurse za hranu i poljoprivredu biće razvijana ili ohrabrivana na osnovu postojećih aranžmana i saglasno sa odredbama ovog Ugovora, kako bi se postigao najpotpuniji mogući obuhvat genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu.

16.2. Ugovorne strane će podsticati, već prema potrebi, sve relevantne institucije, uključujući vladine, privatne, nevladine, istraživačke, oplemenjivačke i druge, na učešće u međunarodnim mrežama.

Član 17. - Globalni informacioni sistem o biljnim genetičkim resursima za hranu i poljoprivredu

17.1. Ugovorne strane sarađivaće na razvoju i jačanju globalnog informacionog sistema kako bi olakšale razmenu informacija, na osnovu postojećih informacionih sistema, o naučnim, tehničkim i pitanjima životne sredine koja se odnose na biljne genetičke resurse za hranu i poljoprivredu, uz očekivanje da će takva razmena informacija doprineti zajedničkom učešću u raspodeli koristi stavljanjem informacija o biljnim genetičkim resursima za hranu i poljoprivredu na raspolaganje svim Ugovornim stranama. U izgradnji Globalnog informacionog sistema, tražiće se

saradnja sa Centralnom institucijom za razmenu specijalizovanih informacija (*Clearing House Mechanism*) Konvencije o biološkoj raznovrsnosti.

17.2. Na osnovu pismenog obaveštenja Ugovornih strana, potrebno je obezbediti rano upozoravanje o rizicima koji prete efikasnom održavanju biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu, u cilju zaštite tog materijala.

17.3. Ugovorne strane sarađivaće sa Komisijom za genetičke resurse za hranu i poljoprivredu Organizacije za hranu i poljoprivredu na njenoj periodičnoj ponovnoj oceni stanja svetskih biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu, kako bi olakšale ažuriranje tekućeg Globalnog plana akcije pomenutog u članu 14.

DEO VI - FINANSIJSKE ODREDBE

Član 18. – Finansijska sredstva

18.1. Ugovorne strane se obavezuju da će sprovesti strategiju finansiranja za sprovođenje ovog Ugovora u skladu sa odredbama ovog člana.

18.2. Ciljevi strategije finansiranja biće pospešivanje dostupnosti, transparentnosti, efikasnosti i uspešnosti obezbeđivanja finansijskih sredstava za sprovođenje aktivnosti u okviru ovog Ugovora.

18.3. Da bi se angažovala finansijska sredstva za prioritetne aktivnosti, planove i programe, a posebno u zemljama u razvoju i zemljama sa privredom u tranziciji, i vodeći računa o Globalnom planu akcije, Upravljačko telo će periodično utvrđivati cilj takvog finansiranja.

18.4. Shodno ovoj strategiji finansiranja:

- (a) Ugovorne strane preduzeće potrebne i odgovarajuće mere unutar upravljačkih tela relevantnih međunarodnih mehanizama, fondova i tela, da bi osigurale prioritet i pažnju efektivnom dodeljivanju predviđenih i dogovorenih sredstava za sprovođenje planova i programa u okviru ovog Ugovora;
- (b) Stepenu u kome će Ugovorne strane koje su zemlje u razvoju i Ugovorne strane sa privredom u tranziciji uspešno ispuniti svoje obaveze po ovom Ugovoru, zavisiće od efikasnog izdvajanja, posebno u stranama koje su razvijene zemlje, sredstava pomenutih u ovom članu. Ugovorne strane koje su zemlje u razvoju i Ugovorne strane sa privredom u tranziciji daće dužan prioritet u svojim vlastitim planovima i programima izgradnji kapaciteta u biljnim genetičkim resursima za hranu i poljoprivredu;
- (c) Ugovorne strane koje su razvijene zemlje takođe obezbeđuju, a Ugovorne strane koje su zemlje u razvoju i Ugovorne strane sa privredom u tranziciji koriste finansijska sredstva za sprovođenje ovog Ugovora bilateralnim, regionalnim i multilateralnim kanalima. Takvi kanali će uključiti mehanizme pomenute u članu 19.3 (f);
- (d) Svaka Ugovorna strana pristaje da preduzme i obezbedi finansijska sredstva za nacionalne aktivnosti za očuvanje i održivo korišćenje biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu u skladu sa svojim nacionalnim mogućnostima i finansijskim sredstvima. Finansijska sredstva koja tako budu obezbeđena neće se koristiti za svrhe koje nisu u skladu sa ovim Ugovorom, a posebno u oblastima koje se odnose na međunarodnu robnu razmenu;
- (e) Ugovorne strane su saglasne da finansijske koristi koje proisteknu iz člana 13.2. (d) budu deo strategije finansiranja;
- (f) Dobrovoljne priloge mogu dati Ugovorne strane, privatni sektor, vodeći računa o odredbama člana 13. nevladine organizacije i drugi izvori. Ugovorne

strane su saglasne da Upravljačko telo razmotri modalitete strategije za promovisanje davanja takvih priloga.

18.5. Ugovorne strane su saglasne da se prioritet daje sprovođenju dogovorenih planova i programa za poljoprivredne proizvođače u zemljama u razvoju, naročito u najmanje razvijenim zemljama i u zemljama sa privredom u tranziciji, koji čuvaju i održivo koriste biljne genetičke resurse za hranu i poljoprivredu.

DEO VII - INSTITUCIONALNE ODREDBE

Član 19. - Upravljačko telo

19.1. Ovim se osniva Upravljačko telo za ovaj Ugovor u čijem će sastavu biti sve Ugovorne strane.

19.2. Sve odluke Upravljačkog tela donosiće se konsenzusom sem ukoliko se konsenzusom ne dogovori drugi metod donošenja neke odluke o određenim merama, s tim da će konsenzus uvek biti obavezan u vezi sa čl. 23. i 24.

19.3. Funkcije Upravljačkog tela biće da promoviše puno sprovođenje ovog Ugovora, imajući u vidu njegove ciljeve, a posebno da:

- (a) usmerava politiku i daje uputstva kako bi pratilo i usvajalo potrebne preporuke za sprovođenje ovog Ugovora i, posebno, za funkcionisanje Multilateralnog sistema;
- (b) usvaja planove i programe za sprovođenje ovog Ugovora;
- (c) usvaja, na svom prvom zasedanju, i periodično analizira strategiju finansiranja za sprovođenje ovog Ugovora, u skladu sa odredbama člana 18;
- (d) usvaja budžet ovog Ugovora;
- (e) razmatra mogućnost i formira, zavisno od raspoloživosti potrebnih finansijskih sredstava ona subsidijarna tela koja mogu biti potrebna i određuje njihove odgovarajuće mandate i sastav;
- (f) formira, već prema potrebi, odgovarajući mehanizam, kao što je Poverenički račun, za primanje i korišćenje finansijskih sredstava, koja će priticati u svrhu sprovođenja ovog Ugovora;
- (g) uspostavi i ostvaruje saradnju sa drugim relevantnim međunarodnim organizacijama i ugovornim telima, uključujući posebno Konferenciju ugovornih strana Konvencije o biološkoj raznovrsnosti, o pitanjima koja ovaj Ugovor obuhvata, uključujući njihovo učešće u strategiji finansiranja;
- (h) razmatra i usvaja, ako se to traži, izmene i dopune ovog Ugovora, u skladu sa odredbama člana 23;
- (i) razmatra i usvaja, ako se to traži, izmene i dopune aneksa uz ovaj Ugovor, u skladu sa odredbama člana 24;
- (j) razmatra modalitete strategije koja bi podstakla dobrovoljne priloge, naročito u vezi sa čl. 13. i 18;
- (k) obavlja sve druge funkcije koje mogu biti potrebne za ostvarivanje ciljeva ovog Ugovora;
- (l) obraća pažnju na relevantne odluke Konferencije Strana ugovornica Konvencije o biološkoj raznovrsnosti i drugih relevantnih međunarodnih organizacija i ugovornih tela;

- (m) obaveštava, već prema potrebi, Konferenciju Strana ugovornica Konvencije o biološkoj raznovrsnosti, druge relevantne međunarodne organizacije i ugovorna tela o pitanjima koja se tiču sprovođenja ovog Ugovora; i
- (n) odobrava uslove sporazuma sa Međunarodnim centrima za poljoprivredna istraživanja i drugim međunarodnim institucijama na osnovu člana 15. i vrši izmene i dopune Sporazuma o transferu materijala iz člana 15.

19.4. Zavisno od člana 19.6, svaka Ugovorna strana ima po jedan glas i na sednicama Upravljačkog tela može da je predstavlja jedan delegat koga mogu pratiti zamenik, eksperti i savetnici. Zamenici, eksperti i savetnici mogu učestvovati u radu Upravljačkog tela ali ne mogu glasati izuzev u slučaju da su propisno ovlašćeni da zamenjuju delegata.

19.5. Organizacija Ujedinjenih nacija, njihove specijalizovane agencije i Međunarodna agencija za atomsku energiju kao i bilo koja država koja nije strana ugovornica u ovom Ugovoru, mogu biti predstavljeni kao posmatrači na sednicama Upravljačkog tela. Bilo koje drugo telo ili agencija, bilo vladina ili nevladina, kvalifikovana u oblastima koje se odnose na očuvanje i održivo korišćenje biljnih genetičkih resursa za hranu i poljoprivredu, a koja je obavestila Sekretara o svojoj želji da bude predstavljena kao posmatrač na nekoj sednici Upravljačkog tela, može da bude primljena osim ako se ne usprotivi najmanje jedna trećina prisutnih Ugovornih strana. Prijem i učešće posmatrača podleže Poslovniku koje je usvojilo Upravljačko telo.

19.6. Organizacija članica FAO koja je ugovorna strana i države članice te organizacije članice koje su Ugovorne strane ostvarivaće svoja članska prava i svoje članske obaveze u skladu, *mutatis mutandis*, sa Ustavom i Opštim pravilnikom FAO.

19.7. Upravljačko telo će usvojiti i izmeniti, ako se traži, svoj Poslovnik i finansijski pravilnik koji ne mogu biti u neskladu sa ovim Ugovorom.

19.8. Prisustvo delegata koji predstavljaju većinu Ugovornih strana biće potrebno za kvorum na bilo kojoj sednici Upravljačkog tela.

19.9. Upravljačko telo će održavati redovna zasedanja najmanje jednom u dve godine. Ova zasedanja treba da se, u meri u kojoj je to moguće, održavaju neposredno pre ili posle redovnih zasedanja Komisije za genetičke resurse za hranu i poljoprivredu.

19.10. Specijalna zasedanja Upravljačkog tela održavaće se u onom drugom terminu za koji Upravljačko telo ustanovi da postoji potreba ili na pismeni zahtev bilo koje Ugovorne strane, pod uslovom da taj zahtev podrži najmanje jedna trećina Ugovornih strana.

19.11. Upravljačko telo bira svog Predsedavajućeg i Potpredsedavajućeg (kolektivan naziv: „Biro”), u skladu sa svojim Poslovníkom.

Član 20. - Sekretar

20.1. Sekretara Upravljačkog tela postavlja generalni direktor FAO uz odobrenje Upravljačkog tela. Sekretaru pomaže potrebno osoblje.

20.2. Sekretar obavlja sledeće funkcije:

- (a) organizuje i obezbeđuje administrativnu podršku za sednice Upravljačkog tela i za sva pomoćna tela koja mogu biti formirana;
- (b) pomaže Upravljačkom telu u obavljanju njegovih funkcija, uključujući obavljanje posebnih zadataka koje Upravljačko telo može odlučiti da mu poveri;

- (c) izveštava Upravljačko telo o svojim aktivnostima.
- 20.3. Sekretar dostavlja svim Ugovornim stranama i Generalnom direktoru FAO:
- (a) odluke Upravljačkog tela u roku od šezdeset dana od njihovog donošenja;
 - (b) informacije dobijene od Ugovornih strana u skladu sa odredbama ovog Ugovora.
- 20.4. Sekretar obezbeđuje dokumentaciju, na šest jezika Ujedinjenih nacija, za sednice Upravljačkog tela.
- 20.5. Sekretar sarađuje sa drugim organizacijama i ugovornim telima, uključujući posebno Sekretarijat Konvencije o biološkoj raznovrsnosti, u ostvarivanju ciljeva ovog Ugovora.

Član 21. – Poštovanje Ugovora

Upravljačko telo će, na svom prvom sastanku, razmotriti i odobriti kooperativne i delotvorne procedure i operative mehanizme za promovisanje poštovanja odredaba ovog Ugovora i rešavanja pitanja njegovog nepoštovanja. Ove procedure i mehanizmi obuhvatiće praćenje i davanje saveta ili pomoći, uključujući pravne savete ili pravnu pomoć, kada je potrebno, posebno zemljama u razvoju i zemljama sa privredom u tranziciji.

Član 22. - Rešavanje sporova

- 22.1. U slučaju spora između Ugovornih strana o tumačenju ili primeni ovog Ugovora, Ugovorne strane pokušaću da nađu rešenja putem pregovora.
- 22.2. Ukoliko strane kojih se to tiče ne mogu da postignu sporazum putem pregovora, one mogu zajednički da traže dobre usluge ili da zahtevaju posredovanje neke treće strane.
- 22.3. Pri ratifikovanju, prihvatanju, odobravanju ili pristupanju ovom Ugovoru, ili u bilo kom trenutku nakon toga, Ugovorna strana može da pismeno izjavi Depozitaru da za spor koji nije rešen u skladu sa gornjim članom 22.1. ili članom 22.2, prihvata jedno ili oba sledeća sredstva za rešavanje sporova kao obavezna:
- (a) arbitraža u skladu sa procedurom utvrđenom u Delu 1 Aneksa II ovog Ugovora;
 - (b) podnošenje spora na rešavanje Međunarodnom sudu pravde.
- 22.4. Ukoliko Strane u sporu nisu, u skladu sa gornjim članom 22.3, prihvatile istu ili bilo koju proceduru, spor će biti podnet na rešavanje radi izmirenja u skladu sa Delom 2 Aneksa II ovog Ugovora sem ukoliko se strane drugačije ne dogovore.

Član 23. - Izmene i dopune Ugovora

- 23.1. Izmene i dopune ovog Ugovora može da predloži bilo koja Ugovorna strana.
- 23.2. Izmene i dopune ovog Ugovora usvajaju se na sednici Upravljačkog tela. Tekst bilo koje predložene izmene i dopune Ugovornim stranama šalje Sekretar najmanje šest meseci pre održavanja sednice na kojoj se predlaže usvajanje.
- 23.3. Sve izmene i dopune ovog Ugovora vrše se isključivo konsenzusom Ugovornih strana koje su prisutne na sednici Upravljačkog tela.
- 23.4. Svaka izmena i dopuna koju usvoji Upravljačko telo stupa na snagu između onih Ugovornih strana koje su je ratifikovale, prihvatile ili odobrile devedesetog dana od deponovanja instrumenata o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju od strane dve trećine Ugovornih strana. Nakon toga izmena i dopuna stupa na snagu za svaku

drugu Ugovornu stranu devedesetog dana nakon što Ugovorna strana deponuje svoj instrument ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja izmene i dopune.

23.5. U smislu ovog člana, instrument deponovan od strane Organizacije članice FAO neće se računati kao dodatan u odnosu na one koje deponuju države članice takve organizacije.

Član 24. - Aneksi

24.1. Aneksi uz ovaj Ugovor čine sastavni deo ovog Ugovora i pozivanje na ovaj Ugovor istovremeno predstavlja pozivanje na njegove anekse.

24.2. Odredbe člana 23. o izmenama i dopunama ovog Ugovora važiće i za izmene i dopune njegovih aneksa.

Član 25. - Potpisivanje

Ovaj Ugovor biće otvoren za potpisivanje u Organizaciji za hranu i poljoprivredu (FAO) Ujedinjenih nacija od 3. novembra 2001. godine do 4. novembra 2002. godine za sve članice FAO i sve države koje nisu članice FAO ali su članice Ujedinjenih nacija ili bilo koje od njenih specijalizovanih agencija ili Međunarodne agencije za atomsku energiju.

Član 26. - Ratifikacija, prihvatanje ili odobrenje

Ovaj Ugovor podleže ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju od strane članica i zemalja koje nisu članice FAO pomenutih u članu 25. Instrumenti ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja deponuju se kod Depozitara.

Član 27. - Pristupanje

Ovaj Ugovor otvara se za pristupanje svih članica FAO i svih država koje nisu članice FAO ali su članice Ujedinjenih nacija ili svih njihovih specijalizovanih agencija ili Međunarodne agencije za atomsku energiju od datuma kada Ugovor bude zatvoren za potpisivanje. Instrumenti pristupanja deponuju se kod Depozitara.

Član 28. - Stupanje na snagu

28.1. Zavisno od odredaba člana 29.2, ovaj Ugovor stupiće na snagu devedesetog dana nakon što bude deponovan četrdeseti instrument o ratifikaciji, prihvatanju, odobrenju ili pristupanju, pod uslovima da najmanje dvadeset instrumenata o ratifikaciji, prihvatanju, odobrenju ili pristupanju deponuju članice FAO.

28.2. Za svaku članicu FAO i svaku državu koja nije članica FAO ali je članica Ujedinjenih nacija ili bilo koje od njenih specijalizovanih agencija ili Međunarodne agencije za atomsku energiju koja ratifikuje, prihvati, odobri ili pristupi ovom Ugovoru nakon deponovanja, u skladu sa članom 28.1. četrdesetog instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju, odobrenju ili pristupanju, Ugovor će stupiti na snagu devedesetog dana od dana deponovanja njenog instrumenta o ratifikaciji, prihvatanju, odobrenju ili pristupanju.

Član 29. - Organizacije članice FAO

29.1. Kada organizacija članica FAO deponuje instrument o ratifikaciji, prihvatanju, odobrenju ili pristupanju za ovaj Ugovor, ta organizacija članica treba da, u skladu sa odredbama člana II. 7 Ustava FAO, pismeno obavesti o svakoj promeni vezanoj za njenu distribuciju nadležnosti u odnosu na njenu izjavu o nadležnosti podnetu po članu II.5 Ustava FAO, kao što može biti potrebno u svetlu njenog prihvatanja ovog Ugovora. Svaka Ugovorna strana u ovom Ugovoru može, u bilo kom trenutku, da zatraži od organizacije članice FAO, koja je Ugovorna strana u ovom Ugovoru, da

pruži informacije o tome koja je, između organizacije članica i njenih država članica odgovorna za sprovođenje bilo koje stvari koja je obuhvaćena ovim Ugovorom. Organizacija članica treba da pruži informacije u razumnom roku.

29.2. Instrumenti ratifikacije, prihvatanja, odobrenja, pristupanja ili povlačenja, koje organizacija članica FAO deponuje, neće se računati kao dodatne u odnosu na one koje deponuju njene države članice.

Član 30. - Rezerve

Na ovaj Ugovor ne može se izjaviti nikakva rezerva.

Član 31. - Države koje nisu ugovorne strane

Ugovorne strane će podsticati svaku članicu FAO ili drugu državu, a koja nije Ugovorna strana u ovom Ugovoru, da prihvati Ugovor.

Član 32. - Povlačenja

32.1. Svaka Ugovorna strana može u bilo kom trenutku po isteku perioda od dve godine od datuma kada za nju stupi na snagu ovaj Ugovor, pismeno obavestiti Depozitara o svom povlačenju iz ovog Ugovora. Depozitar će odmah o tome obavestiti sve Ugovorne strane.

32.2. Povlačenje stupa na snagu godinu dana od datuma prijema pismenog obaveštenja.

Član 33. - Raskid

33.1. Ovaj Ugovor se automatski raskida ako i kada, kao posledica povlačenja, broj Ugovornih strana padne ispod četrdeset, sem ukoliko preostale Ugovorne strane jednoglasno ne odluče drugačije.

33.2. Depozitar će obavestiti sve preostale Ugovorne strane kada broj Ugovornih strana padne ispod četrdeset.

33.3. U slučaju raskida, raspolaganje sredstvima reguliše se finansijskim pravilnikom koji treba da usvoji Upravljačko telo.

Član 34. - Depozitar

Generalni direktor FAO je Depozitar ovog Ugovora.

Član 35. - Verodostojni tekstovi

Arapski, kineski, engleski, francuski, ruski i španski tekstovi ovog Ugovora su podjednako verodostojni.

ANEKS I

LISTA USEVA KOJI SU OBUHVAĆENI MULTILATERALNIM SISTEMOM

Usev	Rod	Zapažanja
Hlebno drvo Špargla Ovas Repa Kupusi (kompleks)	<i>Artocarpus</i> <i>Asparagus</i> <i>Avena</i> <i>Beta</i> <i>Brassica et al.</i>	Samo hlebno drvo Rodovi: <i>Brassica</i> , <i>Armoracia</i> , <i>Barbarea</i> , <i>Camelina</i> , <i>Crambe</i> ,

		<i>Diplotaxis, Eruca, Isatis, Lepidium, Raphanobrassica, Raphanus, Rorippa</i> i <i>Sinapis</i> . Tu spadaju uljarice i povrće kao što su kupus, kres, rukola, rotkvica i ogrštica. Vrsta <i>Lepidium meyenii</i> (maka) je isključena.
Golubiji grašak Naut Limun	<i>Cajanus</i> <i>Cicer</i> <i>Citrus</i>	Rodovi <i>Poncirus</i> i <i>Fortunella</i> su uključeni u obliku rizoma.
Kokos Važniji kozlaci	<i>Cocos</i> <i>Colocasia,</i> <i>Xanthosoma</i>	U važnije kozlance spadaju: taro, kokojam, dašin i tania.
Mrkva Jam Afričko proso Jagoda Suncokret Ječam Slatki krompir Sastrica (grahor) Sočivo Jabuka Kasava Banana Pirinač Indijsko proso Pasulj Grašak Raž Krompir Patlidžan	<i>Daucus</i> <i>Dioscorea</i> <i>Eleusine</i> <i>Fragaria</i> <i>Helianthus</i> <i>Hordeum</i> <i>Ipomoea</i> <i>Lathyrus</i>	
Sirak Tritikale Pšenica Bob/grahorice Vigna Kukuruz	<i>Lens</i> <i>Malus</i> <i>Manihot</i> <i>Musa</i> <i>Oryza</i> <i>Pennisetum</i> <i>Phaseolus</i> <i>Pisum</i> <i>Secale</i> <i>Solanum</i> <i>Solanum</i>	Samo <i>Manihot esculenta</i> . Izuzev <i>Musa textilis</i> Izuzev <i>Phaseolus polyanthus</i> . Uključuje vrstu <i>tuberosa</i> osim <i>Solanum phureja</i> . Uključuje i vrstu <i>melongena</i> . Uključujući i <i>Agropyron, Elymus</i> i <i>Secale</i> . Izuzev <i>Zea perennis, Zea diploperennis</i> i <i>Zea luxurians</i> .

Krmno bilje

Rod	Vrsta
KRMNE LEGUMINOZE	
<i>Astragalus</i>	<i>chinensis, cicer, arenarius</i>
<i>Canavalia</i>	<i>ensifformis</i>
<i>Coronilla</i>	<i>varia</i>
<i>Hedysarum</i>	<i>coronarium</i>
<i>Lathyrus</i>	<i>cicera, ciliolatus, hirsutus, ochrus, odoratus, sativus</i>
<i>Lespedeza</i>	<i>cuneata, striata, stipulacea</i>
<i>Lotus</i>	<i>corniculatus, subbiflorus, uliginosus</i>
<i>Lupinus</i>	<i>albus, angustifolius, luteus</i>
<i>Medicago</i>	<i>arborea, falcata, sativa, scutellata, rigidula, truncatula</i>
<i>Melilotus</i>	<i>albus, officinalis</i>
<i>Onobrychis</i>	<i>viciifolia</i>

<i>Ornithopus</i> <i>Prosopis</i> <i>Pueraria</i> <i>Trifolium</i>	<i>sativus</i> <i>affinis, alba, chilensis, nigra, pallida</i> <i>phaseoloides</i> <i>alexandrinum, alpestre, ambiguum,</i> <i>angustifolium, arvense, agrocicerum, hybridum,</i> <i>incarnatum, pratense, repens, resupinatum,</i> <i>rueppellianum, semipilosum, subterraneum,</i> <i>vesiculosum</i>
TRAVE <i>Andropogon</i> <i>Agropyron</i> <i>Agrostis</i> <i>Alopecurus</i> <i>Arrhenatherum</i> <i>Dactylis</i> <i>Festuca</i>	<i>gayanus</i> <i>crisatum, desertorum</i> <i>stolonifera, tenuis</i> <i>pratensis</i> <i>elatius</i> <i>glomerata</i> <i>arundinacea, gigantea, heterophylla, ovina, pratensis,</i> <i>rubra</i> <i>hybridum, multiflorum, perenne, rigidum, temulentum</i> <i>aquatica, arundinacea</i> <i>pratense</i> <i>alpina, annua, pratensis</i> <i>laxum</i>
<i>Lolium</i> <i>Phalaris</i> <i>Phleum</i> <i>Poa</i> <i>Tripsacum</i>	
OSTALO KRMNO BILJE <i>Atriplex</i> <i>Salsola</i>	<i>halimus, nummularia</i> <i>vermiculata</i>

ANEKS II

DEO I

ARBITRAŽA

Član 1.

Strana tužilac pismeno će obavestiti Sekretara da se strane u sporu upućuju na arbitražu shodno članu 22. U pismenom obaveštenju biće naveden predmet arbitraže i uključeni, konkretno članovi ovog Ugovora, o čijem je tumačenju ili primeni reč. Ukoliko se strane u sporu ne slože u vezi sa predmetom spora pre nego što se odredi Predsednik veća, stvar će rešiti arbitražno veće. Sekretar će proslediti informacije koje tako bude dobio svim Ugovornim stranama u ovom Ugovoru.

Član 2.

1. U sporovima između dve strane, arbitražno veće će se sastojati od tri člana. Svaka od strana u sporu imenovaće jednog arbitra, a dva tako imenovana arbitra odrediće na osnovu zajedničkog dogovora trećeg arbitra, koji će biti predsednik veća. Predsednik ne sme biti državljanin ni jedne od strana u sporu, niti imati stalno mesto boravka na teritoriji i jedne od tih strana u sporu, niti biti u radnom odnosu kod ijedne od njih, niti biti do tog trenutka uključen u slučaj u bilo kom drugom svojstvu.
2. U sporovima između više od dve Ugovorne strane, strane u sporu sa istim interesom imenuju jednog arbitra zajednički na osnovu dogovora.
3. Svako upražnjeno mesto popunjava se na način propisan za prvo naimenovanje.

Član 3.

1. Ako predsednik arbitražnog veća ne bude imenovan u roku od dva meseca od imenovanja drugog arbitra, Generalni direktor FAO će, na zahtev strane u sporu, odrediti predsednika u roku od sledeća dva meseca.
2. Ukoliko jedna od strana u sporu ne imenuje arbitra u roku od dva meseca od prijema zahteva, druga strana može obavestiti Generalnog direktora FAO o tome, a on će izvršiti naimenovanje u roku od sledeća dva meseca.

Član 4.

Arbitražno veće donosi odluke u skladu sa odredbama ovog Ugovora i međunarodnog prava.

Član 5.

Sem ukoliko strane u sporu drugačije ne dogovore, arbitražno veće će samo doneti svoj poslovnik.

Član 6.

Arbitražno veće može, na zahtev jedne od strana u sporu, preporučiti neophodne privremene mere zaštite.

Član 7.

Strane u sporu će olakšati rad arbitražnom veću i konkretno, koristeći sva sredstva koja su im na raspolaganju:

- (a) Obezbediti mu sva relevantna dokumenta, informacije i pogodnosti; i
- (b) Omogućiti mu, kada je to potrebno, da poziva svedoke ili eksperte i prima njihove iskaze.

Član 8.

Strane u sporu i arbitri imaju obavezu da štite poverljivost svih informacija koje dobiju u poverenju tokom postupka pred arbitražnim većem.

Član 9.

Sem ukoliko arbitražno veće drugačije ne odluči zbog posebnih okolnosti slučaja, troškove rada veća snosiće strane u sporu u jednakim delovima. Veće će voditi evidenciju o svim svojim troškovima i dostaviće završni izveštaj o tome stranama u sporu.

Član 10.

Svaka Ugovorna strana koja ima interes pravne prirode za predmet spora, a koji može biti ugrožen kao posledica presude u slučaju, može da interveniše u postupku uz saglasnost veća.

Član 11.

Veće može da sasluša i rešava o protivtužbama koje neposredno proističu iz predmeta spora.

Član 12.

Odluke kako o proceduri tako i o suštini rada arbitražnog veća donose se većinom glasova njegovih članova.

Član 13.

Ako se jedna od strana u sporu ne pojavi pred arbitražnim većem ili ne odbrani svoj slučaj, druga strana može zahtevati od veća da nastavi postupak i donese presudu. Odsustvo neke strane u sporu ili neuspeh neke strane u sporu da odbrani svoj slučaj neće predstavljati zabranu daljeg postupka. Pre no što donese svoju pravosnažnu presudu, arbitražno veće mora da se uveri da je tužba dobro zasnovana na činjenicama i zakonu.

Član 14.

Veće donosi svoju pravosnažnu presudu u roku od pet meseci od datuma kada je konstituisano u punom sastavu sem ukoliko ne nađe za shodno da produži rok za period koji ne bi trebalo da bude duži od još pet meseci.

Član 15.

Pravosnažna odluka arbitražnog veća neće biti ograničena na predmet spora i u njoj će biti navedeni razlozi na kojima se zasniva. Ona će sadržati imena članova koji su učestvovali i datum donošenja pravosnažne odluke. Svaki član veća može da priloži odvojeno ili suprotno mišljenje pravosnažnoj odluci.

Član 16.

Presuda je obavezujuća za strane u sporu. Na nju se ne može uložiti žalba sem ukoliko se strane u sporu unapred nisu dogovorile oko apelacione procedure.

Član 17.

Svaku kontraverzu koja može proisteći između strana u sporu u pogledu tumačenja ili načina sprovođenja pravosnažne odluke, bilo koja strana u sporu može podneti na odlučivanje arbitražnom veću koji ju je doneo.

DEO 2

IZMIRENJE

Član 1.

Komisija za izmirenje biće formirana na zahtev jedne od strana u sporu. Komisija će, sem ukoliko se strane u sporu drugačije ne dogovore, imati u svom sastavu pet članova, pri čemu će svaka strana koje se to tiče imenovati po dva, a predsednika će ti članovi zajednički izabrati.

Član 2.

U sporovima između više od dve Ugovorne strane, strane u sporu sa istim interesom zajednički će sporazumno imenovati svoje članove komisije. U slučaju kada dve ili više strana u sporu imaju posebne interese ili nema saglasnosti o tome da li im je interes zajednički, one će svoje članove odvojeno imenovati.

Član 3.

Ako Strane u sporu ne izvrše bilo koje naimenovanje u roku od dva meseca od datuma podnošenja zahteva za formiranje komisije za pomirenje, Generalni direktor FAO će, ako ga strana u sporu koja je podnela takav zahtev zamoli da to uradi izvršiti ta naimenovanja u roku od naredna dva meseca.

Član 4.

Ako se predsednik komisije za pomirenje ne izabere u roku od dva meseca od imenovanja poslednjeg člana komisije, Generalni direktor FAO će, ako ga neka strana u sporu zamoli da to uradi, odrediti predsednika u roku od naredna dva meseca.

Član 5.

Komisija za pomirenje će donositi odluke većinom glasova svojih članova. Ona će, sem ukoliko se strane u sporu drugačije ne dogovore, sama odrediti svoju proceduru. Ona će dati predlog za rešenje spora koji će strane razmotriti u dobroj veri.

Član 6.

O neslaganju oko toga da li komisija za pomirenje ima nadležnost ili ne odlučiće komisija.

Član 3.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije - Međunarodni ugovori“.